

IRKA

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség gyermeklapja
XXVIII. évfolyam, 2021/1. szám

Főszerkesztő: Espán Margárita. Szerkesztő: Gabóda Eva
Grafika: Kalitcs Erika. Toedőlszerkesztő: Fábán Zoltán
Szerkesztőbizottság: Orosz Ilkko (elnök), Kalitcs Erika, Kulan Agnes, Espán Margárita
Lapengedély száma: 3T N° 63

Nyomtatás: Melynik Mikóla magánvállalkozó,
88000 Ungvár, Oszipenko u. 35. +380505236178
Rend. sz. 1505 Példányszám: 5000.

Levelezési cím: c/o KMP SZ, 90202 Beregszász, Olga Kobyljanská u. 17.
FORGALOMBA KERÜL A KMP SZ TERJESZTÉSÉBEN

ІРКА

Дитячий журнал Закарпатського угорськомовного педагогічного товариства.
XXVIII рік видання, 2021/1

Головний редактор: Ешпан Маргарита. Редактор: Габода Ева
Графіка: Калитч Ерика. Верстка: Фабан Золтан
Комісія по редакції: Орос Ілліко (голова), Калитч Ерика,
Кулан Агнес, Ешпан Маргарита
Регістраційне свідоцтво: 3Т N° 63.

Виготовлено: ФОП Медника Микола Васильович,
88000 Ужгород, вул. Ошпенка, 35. +380505236178
Зам. - 1505 Тираж: 5000.

Пощтова адреса: Ешпан Маргарита, Берегово, вул. Ольги Кобилжанської, 17.
Розповсюджується Закарпатським угорськомовним педагогічним товариством

IRKA
2021/1

Csete Eszter, Som

Fazekas Petra, Déda

Geletej Dária, Beregszász

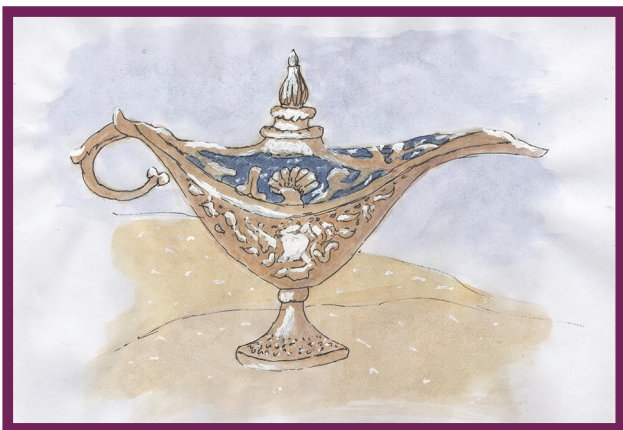
Hripta Krisztina, Beregszász

Konc Vanessa, Som

Lőrinc Bence, Nagyberég

Penzenstadler Eleonor, Beregszász

Szkríp Dmitro, Beregszász

Kedves Olvasó!

A 2021-es esztendő első lapszámát tartod a kezvedben, amelyet a tavasz, a kikelet hangulatát várva állítottunk össze.

Ha végigböngészed az *Irka* oldalait, megtudhatsz néhány húsvéttal kapcsolatos információt. Például, hogy milyen játékokat játszottak a gyerekek nagyböjt idején, s hogy milyen hímes tojásokat készítenek napjainkban is Salánkon. Természetesen az ünneppel kapcsolatos verset is találsz, a fiúknak pedig locsolóverseket is hoztunk.

Nem feledkeztünk el május első vasárnapjáról sem, amikor az édesanyákat ünnepeljük. Ajánlunk is nektek néhány verset, amellyel meglephetitek édesanyátokat.

Ezeken kívül természetesen meséket, kifestőket, fejtörőket, foglalkoztatókat is találtok az *Irka* oldalain.

Jó böngészést kívánunk 2021 első *Irkájához!*

Hétvári Andrea

VIRÁGSOROLÓ

Csodálatos kankalin
virít sárgán, angyalin.
Illatos a rózsza
kora reggel óta.

Kertünk az ő otthona,
kivirít az orgona.
Ha nyári nap tüze forró,
mosolyog a napraforgó.

Szoknyám lila, nézz oda!
Dúdolja az ibolya.
Csilingel a harangvirág,
itt a tavasz, örülj, világ!

Rovatvezető: Gabóda Éva

Bars Sári

TAVASZKÖSZÖNTŐ

Csivitel a sok veréb:
Télúrfiból már elég!
Zord Február, tova fuss,
Jöjj el hamar, Március
Zsenge lánya, Napsugár!
Kicsi és nagy téged vár.
Arany hajad terítsd szét,
Zöldüljön ki minden rét.
Bontsál szirmot Hóvirág,
Hadd szépüljön a világ.
Fiúk, lányok táncba fognak,
Tavasz, tavasz lesz, már holnap!

Fazekas Anna

ARANYESŐ

Tavasz szőke lánya,
április virága,
zsenge vessző, aranyeső,
virágok közt első,
mosdasson meg zápor,
vihar ne tépázzon,
nap sugara cirógasson,
rügyecskét fakasszon!
Bimbó voltál tegnap,
mára kinyílt csillag,
aranyeső, arany lepke,
libbenj tenyereimre!

Osvát Erzsébet

NYÚJTÓZIK A HÓVIRÁG

Nap kergeti a telet.
Hancúroznak friss szelek.
Nyelvecskéjével a fű
tavaszt kóstol: – Jójúú!

Bimbót bont a barka már.
A hóvirág? Ő sem vár.
Hosszú volt a tél nagyon.
Jót nyújtózik a napon.

LOCSOLÓVERSEK

Van e háznak rózsabokra,
nyúlják élte sok napokra,
hogy virítson, mint rózsaszál,
megöntözném: ennyiből áll
e kiskertész fáradsága,
piros tojás a váltsága.

Itt a húsvét, eljött végre, a szép lányok örömére,
Mert a lányok szép virágok, illatos víz illik rájuk.
Kit húsvétkor nem locsolnak, hervadt virág lesz már holnap.
Ne fuss el hát, szép virágom, locsolásért puszid várom!

Tordon Ákos

A KISMADÁR KERTJE

Van nekem egy kertem. Benne télen-nyáron rigó ül az ágon. Feketerigó. Reggelente rigófüttyel köszönt engem, s ha a kertben üldögélek, mindig a fölém hajló ágra telepedik, onnét mondja a meséit. Mert bizony az én rigóm mesemondó kisrigó. Ezt a mesét is tőle hallottam:

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy mázas korsó, benne egy szem borsó. Ezt a borsószemet elvetette a kertjébe az egyszeri kismadár. Mert kertje is volt az egyszeri kismadárnak, a fészke mellett.

Ezután nem tett egyebet: eldicsekedett fűnek-fának, hogy mennyi borsó terem majd neki a kertjében, gond nélkül élhet belőle télen. Ki is kelt a borsó. Icipici szára zöldellt a világba. Megörült a kismadár, sietett az Esőhöz.

– Eső, Eső, kedves Eső – kopogtatott be hozzá –, siess hozzám, kikelt a borsóm, locsold meg a kertem!

– Ebben a hónapban szabadságon vagyok – válaszolta az Eső mérgesen a háborgatásért, és becsapta ajtaját.

– Jaj, elszárad a borsóm! – ijedezett a kismadár, s a kútágasra röppent. Onnét kiáltott le a kútnak:

– Gémeskút, kedves kút, siess hozzám, kikelt a borsóm, locsold meg a kertem!

– No, még ilyet! – képedt el az öreg gémeskút. S a kútágas akkorát reccsent mérgében, hogy ijedten röppent fel róla a kismadár.

Ahogy becsapta ajtaját az Eső, tüstént lelohadt a mérge, és sajnálni kezdte az egyszeri kismadarat. Fel is keltette a fiát, Zápport:

– Eredj, édes fiam, locsold meg kicsit a kismadár kertjét, kertjében a borsót!

A gémeskútnak is megesett a szíve a kismadár, s küldte a teli vödört, öntözze meg a borsót. No, nagyot nézett a Zápor, amikor feleúton megpillantotta a lassan ballagó vödört.

– Ki látott már ilyen csodát: maga megy a teli vödör! – rikkantotta és megkérdezte, hová-kihez.

– A kismadár borsóját megyek meglocsolni – válaszolta a vízzel teli vödör.

– Nem oda Buda! – zendült a Zápor szava. – A kismadár borsóját én locsolom meg!

Azzal már zúdult is a Zápor az égből a kismadár kertjére.

– Jaj, itt az özönvíz, vízözön! – ijedt meg a kismadár aombok alatt, s csak akkor könnyebbedett meg a szíve, amikor a szivárvány hídját verte fel az égre. Akkorra ért oda a vizesvödör.

– Hát te mit keresel a kertemben? – csodálkozott a kismadár.

– Locsolni jöttem! – felelte a vödör, s azzal loccs, már meg is öntözte a zápor fürdette borsót. A kismadár siránkozva nézte a tengernyi tócsát.

– Jaj, oda a borsóm! – sírdogált. De a borsót nem mosta el a tengernyi tócsa! Sőt, egykettőre bokrosodni kezdett.

– Borsócskám, borsócskám, de megnőttél! – örvendezett borsójának a kismadár. – Bizony eljött a kapa ideje!

Azzal elröppent a kapás emberhez.

– Kedves ember, kapás ember – kopogtatott be az ablakon –, hozd a kapád, kapáld meg a borsóm!

– Jó, jó, kismadár, megkapálom én szívesen, ha meg tudunk egyezni a fizetség dolgában!

Abban egyeztek meg, hogy a fele termést a kapás kapja. Meg is kapálta még aznap. Másnapra már szedhették is róla a borsót. Csoda egy borsó volt. Színarany volt minden szeme. Bizony elállt az ember szeme-szája, amikor beállított a fizetségért. Csak a kismadár kesergett:

– Ó, én szerencsétlen, szegény kismadárka, egyszer vetek borsót, egyszer gazdálkodom, hogy legyen télire való eleségem, akkor is csak aranyborsó terem nekem!

– Add nekem az aranyborsót, kismadár – mondta az ember –, cserébe minden télen magot szórok neked az ablakpárkányra.

A kismadár örömet odaadta az aranyborsót, s azóta minden télen odaszáll járandóságáért az ablakpárkányra; mert azt mondanom sem kell, hogy mindörökre felhagyott a gazdálkodással. Kertje sincs többé, de fészke ott van minden kertben, a ti kertetekben is.

TAVASZI DEKORÁCIÓ: VIRÁGBOKROK

Hozzávalók: színes papír zöld (1/2 A4-es lap), piros, sárga, fehér színekben; olló, ceruza, ragasztó.

Elkészítés: Az A4-es lap feléből legyezőt hajtogatunk (szélesebb irányban), felénél kettéhajtjuk, és az egymáshoz simuló oldalakat összeragasztjuk – ez lesz a bokor (1. kép). A színes lapokra virágfejeket rajzolunk ceruzával (kisebbségek használhatnak sablont), majd kivágjuk: a pirosból, sárgából tulipánt, a fehérből hóvirágot, de természetesen más tavaszi virágokat is lehet rajzolni és kivágni. A virágfejeket ráragasztjuk a zöld „legyező” oldalára, tetejére, saját elképzelés szerint (2. kép).

Alkalmazhatjuk asztaldíszként, de lebegő szobadíszként is a szobában, folyosón. Ha egy kettéhajtott rajzlap belső felületéhez ragasztjuk a „bokor” külső oldalait, képeslap is lehet.

Jó alkotást!

LEPKE

Hozzávalók: 1 db zseníliadrót, színes pamutfonalak, nagyobb műanyag gyöngy vagy fagolyó (3 darab), faspatala, fagylaltpálcika, olló, filctoll.

Elkészítés: A két faspatulát keresztirányban egymásra helyezük (előtte be is festhetjük), és színes fonállal elkezdjük körbetekerni úgy, hogy előbb rögzítjük egymáshoz a pálcikákat, majd köztük 8-as irányban haladunk, míg a „szárnyak” végéhez nem érünk, előbb az egyik, majd a másik oldalon. Vigyázzunk, hogy a lógó szálakat jól rejtjük el a feltekert felületben, nehogy kibomoljon a pamutszál, és tönkremenjen a munkánk! Lehet változtatni a pamutok színét, így a lepkék szárnya is díszesebb lesz.

A zseníliaszál felénél kettéhajtjuk, ráhúzzuk 2 gyöngyöt; alul, hogy ne csússzon le, cénnával körbetekerjük, elcsomózzuk. Közéjük illesztjük a színes szárnyakat, majd csavarunk a zseníliaszálon, hogy a lepke stabil legyen. Ráhúzzuk a nagyobb fagolyót (ez a lepke feje lesz), megint csavarintunk rajta egyet, a bajuszkákat kissé kinyitjuk, végeit csigavonalba formázzuk, és ezzel elkészült a lepkénk. Alkalmazhatjuk lebegő szobadíszként a szobában, folyosón, de lehet táskadísz is.

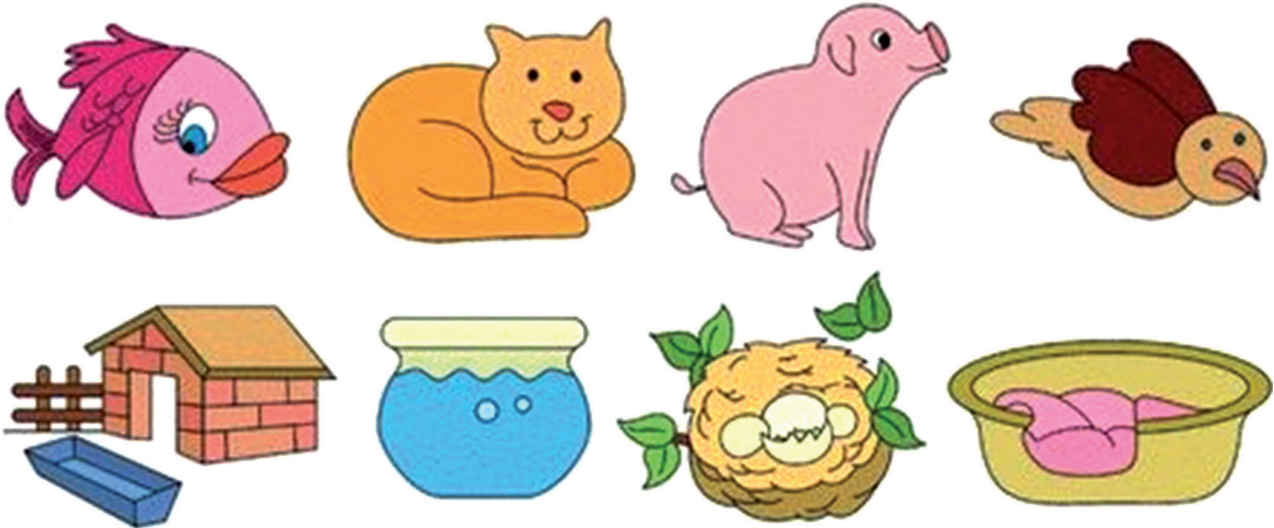
Jó alkotást!

HOL LAKNAK AZ ÁLLATOK?

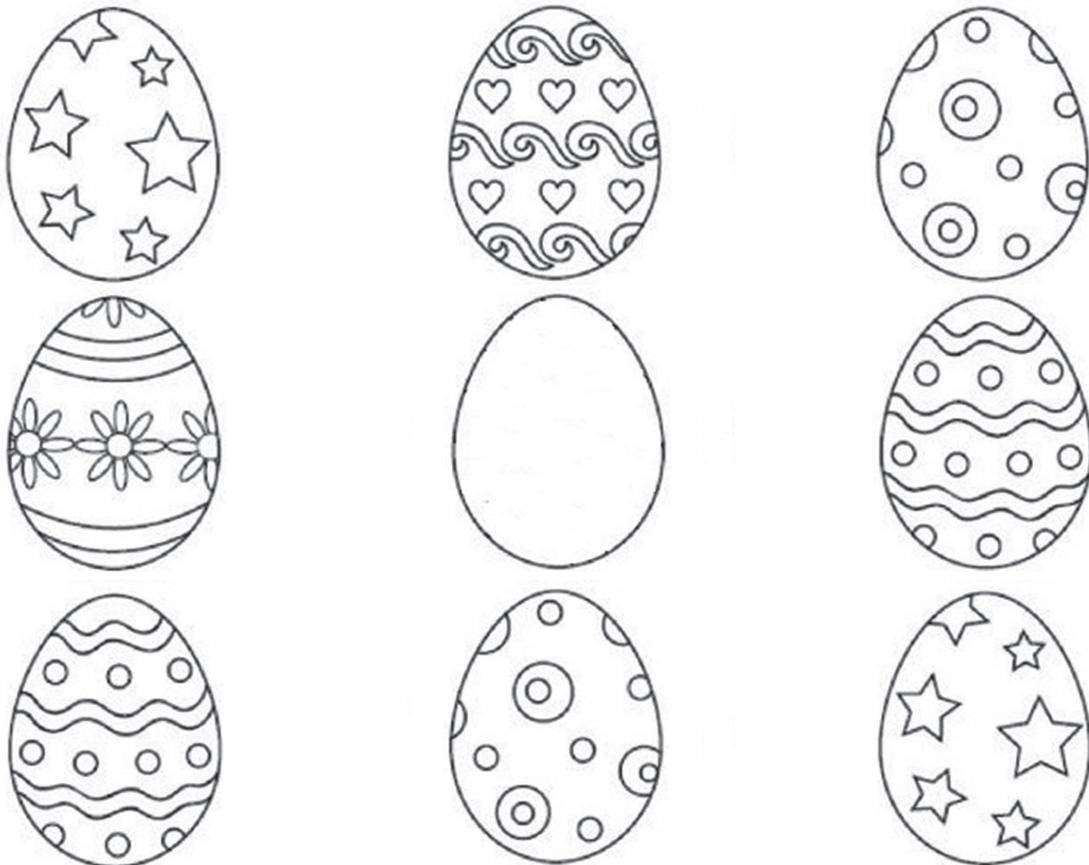
A képen látható állatok különféle élőhelyeken laknak, de segíteni kell nekik hazatalálni. Kösd össze vonallal őket!

Jó szórakozást!

HÍMES TOJÁSOK

A képen szép hímes tojások láthatók. Vannak köztük egyformák, amelyeknek van hasonló mintájú párjuk, és vannak, amelyeknek nincs. Színezd ki azonos színekkel azokat, amelyek egyformák! Ha sikerült, te is rajzolhatsz egyedi mintát az üres tojásra.

NAGYBÖJTI JÁTÉKAINK

A húsvétra való készülődéshez, a nagyböjt időszakához számos szokás kapcsolódik. Ezek közül a leggyakrabban azt emlegetjük, hogy 40 napig tilos a hús és a zsíros ételek fogyasztása, és az ezeket nem tartalmazó böjtös ételeket fogyasztásánál is a mértékletességre kell törekedni. De ilyenkor nemcsak testben, hanem lélekben is böjtölünk. Tilos hangos mulatságokat, így például esküvőket tartani. Bár a böjti tilalmakat ma már sokan nem tartják meg, néhány évtizeddel ezelőtt a készülődés időszaka a gyerekek és a fiatalok mindennapjaiban is meglátszott. A lányok sötétebb színű ruhákat hordtak, nem voltak dalolástól, füttyszótól, zenétől hangosak az utcák. A tilalmak ellenére az ifjúság körében jellegzetes játékok alakultak ki, melyeket főként a nagyböjti vasárnapokon játszottak.

A legismertebb és legelterjedtebb böjti játék a karikázás, vagyis a leánykörtánc. Ezt zárt körben táncolták, sétáló és forgó lépések meghatározott sorrendben követték egymást. Jellegzetes böjti játékok még a különböző kapus játékok is.

CICKOM, CICKOM

A fiatalok énekelve körbeálltak, a kör közepén álló leány pedig behívott egy legényt, és táncolt vele. Az alábbi éneket énekelték a játékosok:

*Cickom, cickom, vagyon-e szép lányod?
Vagyon, vagyon, de mi haszna vagyon!
Add nekem azt!
Elkapom azt!
Szita-szita péntek,
Szerelemcsütörtök, dobszerda.*

*A legények regimentje igen cifra,
Benne forog Sándor Panka, igen nyalka,
Ice-ruca Rebeka, de ékes a dereka,
Galambocska.
Ha ékes is, illeti, barna legény szereti,
Galambocska.*

HAJ SZÉNÁJA, SZÉNÁJA (SZINALÁZÁS)

A játékosok körbejárnak, egy közülük középen a körrel ellentétes irányban sétál. Közben ezt énekelik:

*Haj szénája, szénája, széna szakadékja, benne ül
egy kerék asszony, kerék kis menyecske, öleld, öleld,
akit szeretsz, szomszédodnak lányát, kedves Mariskáját...*

„Öleld öleld...” résznél valakit elkap a körből és csárdáslépésben táncol vele. A játék különböző változatainál a külső kör mozgása is más, pl. a körben állók is párosával összefogóznak, párosforgóznak.

MANCSOZÁS

Eszköze a mancs, egy teniszlabda nagyságú fagolyó, és a mancsozóbot. A mancsozóbotot a legények faragták a nekik tetsző lányoknak.

A játék lényege, hogy az ütővel el kellett találni a magasba dobott golyót. Akinek nem sikerült, az kiesett. Egy másik típusában a bottal lyukba (lyukakba) kellett terelgetni a mancsot.

SZEDERINDÁZÁS

A szederindázás vonulós-kapuzó játék. Csak lányok vagy lányok és legények egymás kezét fogva járták végig a falut, és közben énekeltek:

*Szederinda, levelinda,
bújj, bújj,
szitakéreg, rostakéreg,
mindjárt hazaérek.
Az első pár feltartott karjai alatt bújt át az egész sor.*

KURJÁZÁS

Lányok vasárnap délutáni játéka. A falu végéről párban indultak. A többi lány a házuk előtt ugyancsak párban várta az éneklő csoportot. Ha két új lány csatlakozott a többiekhez, akkor a csoport elé állva felemelt karjukkal kaput képeztek, amely alatt az egész sornak át kellett bújni. Ők a sor végére kerültek. Így haladtak csoportosan házról házra, énekelve, párokban végig az egész falun.

MÉTÁZÁS

Két csapat játszott, ütőkkel, métabottal és tehénször, rongy- vagy bőrlabdával. Sorsolással eldöntötték, kik lesznek az ütők, és kik a kapók, fogók. Aztán 20-30 m távolságra felálltak egymással szemben. Mindkét fél vonalat húzott maga előtt a földre, ez volt a méta vonal. A pálya közepén kijelölték a tilos helyet (méta, tilos, vár), amely lehetett egy kör, kő vagy fadarab.

A kapók egyik tagja adogatta, vagyis az ütőknek sorra feldobta a labdát. Ezt az ütőknek a 60-70 cm hosszú métabottal el kellett ütniük, majd befutniuk a tilosba, ahol már nem volt szabad megdobni őket. Azonban vissza is kellett futniuk a helyükre. Ha a kapók valamelyike közben megszerezte a labdát, és a kifutót még visszaérkezése előtt sikerült megdobnia, akkor a két csapat helyet és szerepet cserélt.

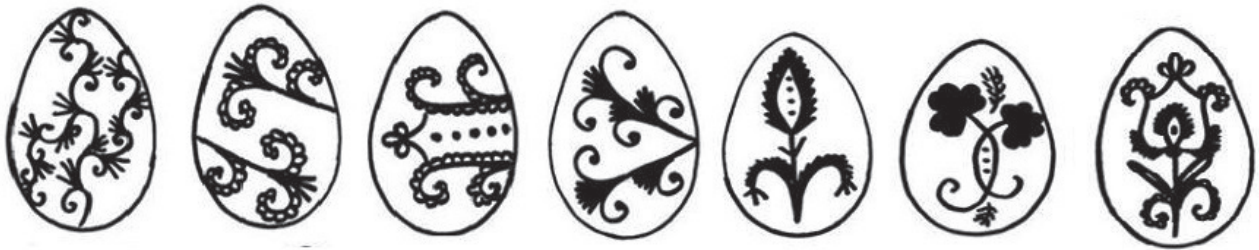
„...Ha betérek, tojást kérek...” Ahogyan a vers is ígéri, húsvétkor az ügyes locsolkodók jutalma egy pár hímes tojás. Volt idő, mikor nagyszüleink, dédszüleink akár száz-kétszáz tojást is meghíméztek húsvét alkalmából. Szükség is volt rá, hiszen egyetlen locsolkodó fiú sem távozhatott a lányos háztól üres kézzel. Némely vidéken a lányok napjainkban is különleges hímesekkel várják a fiúkat. Így van ez a kárpátaljai Salánkon is, ahol máig fennmaradt a viasszal történő tojáshímzés hagyománya. A mesés hímesek között találunk piros tojást és ragyogó aranyozottat is. Ugye, kedves olvasó, kíváncsi lettél, hogyan készülnek ezek a csodás alkotások?

A meghímezéshez nem kell egyéb, mint egy fémhegyű, fanyelű íróeszköz (amelyet Salánkon kiccének neveznek), felmelegített méhviasz és

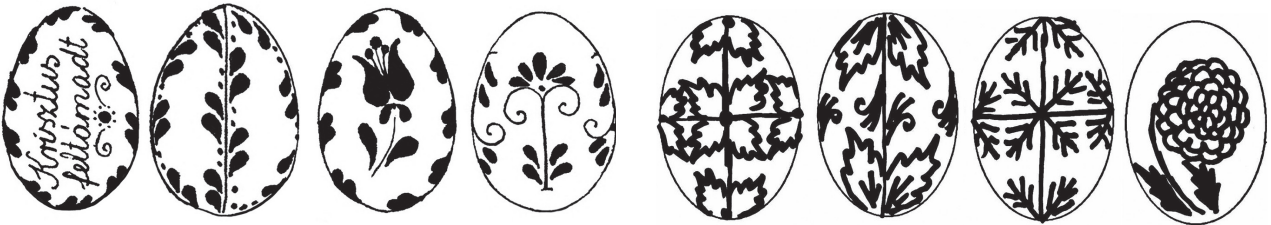
persze a tyúktojás. A tojáshímzők először megfőzik a tojást, majd felolvasztják a viaszt. Ezt követően kezdődhet is a legizgalmasabb rész: a minta felrajzolása a tojásra. Ahhoz, hogy a kicce jól fogjon, folyamatosan mártogatni kell a viaszba. A díszítmény felrajzolása után a hímes kétféleképpen is befejezhető: hagymahéj levében tovább melegítve barna (piros) színű lesz, bronzporral bedörzsölve pedig aranyossá válik a fehér alapon.

Aki kedvet kapott a hímezéshez, annak egy kis segítséget is ajánlok: néhány igazán különleges salánki hímes tojás-mintát. Találunk közöttük virágokat, leveleket, indákat. Némelyik mintának neve is van: *rozsmaringos, kacskaringós, bazsarózsás, tulipános, seprűs, lóhereleveles*. Biztatok mindenkit: válogassatok kedvetek szerint!

Kész Réka

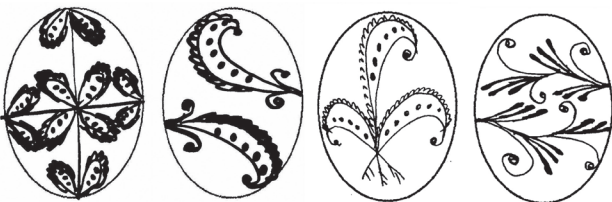

1. Kész Ida mintái

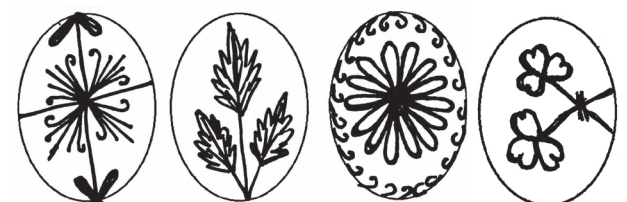

2. Ádám Ida mintái

3. Jana Ida mintái

4. Zán Eleonóra és Gál Adél mintái

5. Bisi Róza mintái

AZ ÉV ÁLLATAI 2021-BEN

AZ ÉV MADARA – A CIGÁNYCSUK

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) 1979-ben indította el az Év madara programját, melynek célja a természetvédelmi problémákkal érintett fajok vagy madárcsoportok társadalmi szintű bemutatása. A több mint négy évtizede futó akció legutóbbi állomásaként a lakossági internetes szavazást a cigánycsuk nyerte.

Megjelenés

A mezei verébnél kicsit kisebb. A nászruhás hím feje, torka és háta fekete, begye és melle rozsdavörös, széles nyakfoltja, keskeny szárnycsíkja és farkcsíkja fehér. A tojón a hímek fekete színét barna helyettesíti, a begy és a mell halvány rózsaszínes, a nyak fehér foltja elmosódott, a farkcsík világos rozsdássárga. A fiatalok foltozott alsótestű tojóhoz hasonlítanak. A farok minden korosztálynál egyöntetűen sötét feketésbarna.

A faj képviselőivel leggyakrabban magas kóró és bokor csúcsán, kerítésoszlop tetején üldögélve találkozhatunk, korábbi neve, a cigány-csaláncsúcs is erre a viselkedésére utalt.

A hímek itt hallatják rövid, csicsergő éneküket, illetve innen hallhatjuk jellegzetes csuk-csuk jelző- és riasztóhangjukat, ami a jelenlegi magyar nevükben is megjelenik.

Elterjedés

A közlemültig egy fajnak tekintett cigánycsuk (*Saxicola torquatus*) hatalmas elterjedési területe Európára, Ázsiára és Afrikára nagy részére kiterjedt. Populációjának mintegy 20%-át tették ki az Európában fészkelő párok.

Azonban az ezredfordulót követően az IOC (Nemzetközi Madártani Bizottság) World Bird List a fajt több fajra választotta szét – ezeknek még nincs magyar neve, illetve a nálunk fészkelő faj egyelőre maradt cigánycsuk.

Táplálkozás

Apró rovarokból, pókokból, hernyókból álló táplálékát a növényzet csúcsáról lerepülve többnyire a talajon fogja meg.

Élőhely

A sík, domb- és hegyvidékek, nyílt, gázos-bokros területek jellegzetes madara. A zárt erdőkből és a monokultúrás agrártájából hiányzik.

Költés

Száraz növényi szálakból álló fészket a tojó a talajra, fűcsomó tövébe építi. Évente kétszer is költ. Fészkalja alkalmanként 4–7 tojásból áll.

Csak a tojó kotlik, a fiókák 12–14 nap alatt kelnek ki, és további két hét múlva hagyják el a fészket. Mindkét szülő eteti őket.

Vonulás

Rövid távú vonuló, a telet az európai és észak-afrikai Mediterráneumban tölti. Az őszi vonulás dandárja szeptember–októberben zajlik, a fiatalok kóborlása már augusztusban elkezdődik. Tavasszal az első példányok korán, február végén és márciusban megérkeznek, egyes példányok át is telelhetnek.

Veszélyeztető tényezők

Állományát elsősorban a nagyüzemi mezőgazdaság élőhely-átalakítása, a gázos-bokros élőhelyek megszűnése, beszántása, továbbá a növényvédőszer okozta rovarátlálék-hiány veszélyeztetheti.

Talajon fészkelő és innen táplálkozó fajként különösen hátrányosan érinti a füves területek, gázos árokpartok és domboldalak tavaszi és nyári égetése. Vonuló madárként a mediterráneumi madárvadászat is fenyegeti.

Védelem

A cigánycsuk Magyarországon védett, természetvédelmi értéke 25 000 Ft. A faj védelméhez ez azonban nem elegendő, amit az is jelez, hogy ennek az évszázadok óta emberkövető, alkalmazkodóképes madárnak a hazai állománya, több más fajjal együtt, elsősorban a nagyüzemi mezőgazdaság élőhely-átalakító hatása miatt agaszto mértékben csökken.

AZ ÉV KÉTÉLTÚJE – A ZÖLD VARANGY

2021-ben hazánk egyik leggyakoribb békáját, a zöld varangyot (*Bufo viridis*) választották az év kétéltűjének. A faj lakott területeken is nagy számban fordul elő, így sokan találkoznak vele, de sokszor félre is ismerik. Sajnos, még napjainkban sem ritka, hogy egyesek ellenszenvvel viseltetnek a varangyok iránt, holott rossz hírnevükre a legkevésbé sem szolgáltak rá.

Tévhitok és a valóság

A varangyok az általános közvélekedés szerint nyálkás, undorító, veszélyes állatok hírében állnak, mindez azonban távol áll a valóságtól. Bőrük nem nyálkás. A vizet csak a szaporodási időszakban vagy nagy nyári melegben keresik fel, bőrük a szárazföldi léthez idomult, ennek megfelelően más kétéltűekéhez viszonyítva szárazabb tapintású. Ha közelebről megnézünk egy zöld varangyot, akkor az „undorító” jelző sem állja meg a helyét. Tekintete kifejezetten barátságos, szája mosolyra görbül, szemei fémeszöld színűek. Testalkata kevésbé esetlen, mint rokonáé, a barna varangyé. Testéhez képest a lábai hosszabbak, bőre kevésbé szemölcsös. Hátának szürkés alapszínén szabálytalan alakú zöld foltokat visel, mintázatát gyakran narancssárgás vagy vöröses pettyek díszítik, összességében terepszínű hatást kelt. Rejtőszíneivel ügyesen beleolvad környezetébe. Hasa fehéres, rajta néhány sötétebb pötty vagy folt előfordulhat.

A zöld varangy bőrének mirigyei méreganyagokat (bufotoxin) termelnek, ezek hatóerejét azonban sokszor túlbecsülik. A váladék szembe vagy nyálkahártyára jutva csípő, égető érzést okozhat, ám az irritáció bő vízzel történő öblítéssel gyorsan orvosolható. Gyakran előfordul, hogy a kézbe vett varangy ijedtében lepisili az embert, vizeletétől azonban nem kell tartani. A közkeletű vélekedés ellenére kloákájával nem céloz a szemre, nem tudja megvakítani az embert, és vizelete a bőrre jutva sem okoz gágyakat vagy hegeseledést.

Az ember környezetében

A zöld varangy strapabíró állatként sokféle élőhelyen előfordulhat. A mérsékelt égövben természetes körülmények között inkább a nyílt területek lakója, a zárt, sötét erdőket általában elkerüli. Jól alkalmazkodott a szélsőséges környezeti viszonyokhoz, tűri a hőséget és bizonyos mértékig a kiszáradást is. Ezek a tulajdonságai hozzásegítették ahhoz, hogy kultúrakövető fajjá váljon, mely az ember által létrehozott környezetben is megtalálja létfeltételeit.

Alapvetően éjjeli állat, melynek nappal búvóhelyre van szüksége. Ilyen célra falak, járdák repedései, rágcsálók üregei, kerti limlomok mind-mind megfelelnek számára. Esős, párás időben vagy a fóliasátrak nyújtotta kedvező feltételek között a zöld varangy néha nappal is előmerészkedik. Tápláléka

főként rovarokból áll, emellett ha alkalma nyílik rá, akkor fogyaszt pókokat, ászkarákokat és gilisztákat is. Jelenléte a kertben kifejezetten hasznosnak mondható, a haszonnövények leveleit és gyökereit megrágni ragadozó alaptermészete mellett már csak azért sem szokta, mert fogai egyáltalán nincsenek. A búvóhely és a táplálék mellett a szaporodási időszakban valamilyen víztestre is szüksége van utódnemzedékének biztosítása érdekében. A hímek jól fejlett hanghólyaggal rendelkeznek és a lőtücsök nótájához hasonlító, pirregő hívóhanggal próbálják felkelteni a nőstények figyelmét.

Fejlődő lárvái sötét, szürkésbarnás színűek, testük körvonalai felülnézetből egérszerű formát mutatnak. Főként elhalt vízinövényeket és algatáplálékot fogyasztanak. Átalakulásuk előtt a zöld varangy ebihalai a 4-5 centiméteres testhosszt is elérhetik, ekkor már a fajra jellemző foltos mintázat is megfigyelhető rajtuk. Az ebihalak átalakulása általában nyárra esik, a vizet elhagyó fiatalok 1-2 centiméter hosszúak.

A zöld varangy téli pihenője általában októberben kezdődik, lakott területeken nem ritka, hogy ilyenkor akár többedmagával pincébe vagy vízóraaknába húzódik. Enyhe, esős időben néhány példány átmenetileg megszakíthatja téli pihenőjét. Ez normális jelenség, problémát csak abban az esetben okozhat, ha a hideg hirtelen, erős faggal tér vissza. Fokozatos lehűlés esetén a varangyok gond nélkül visszatérnek fagymentes telelőhelyeikre. Kedvező esetben egy kifejlett zöld varangy 10 év-nél is hosszabb ideig élhet.

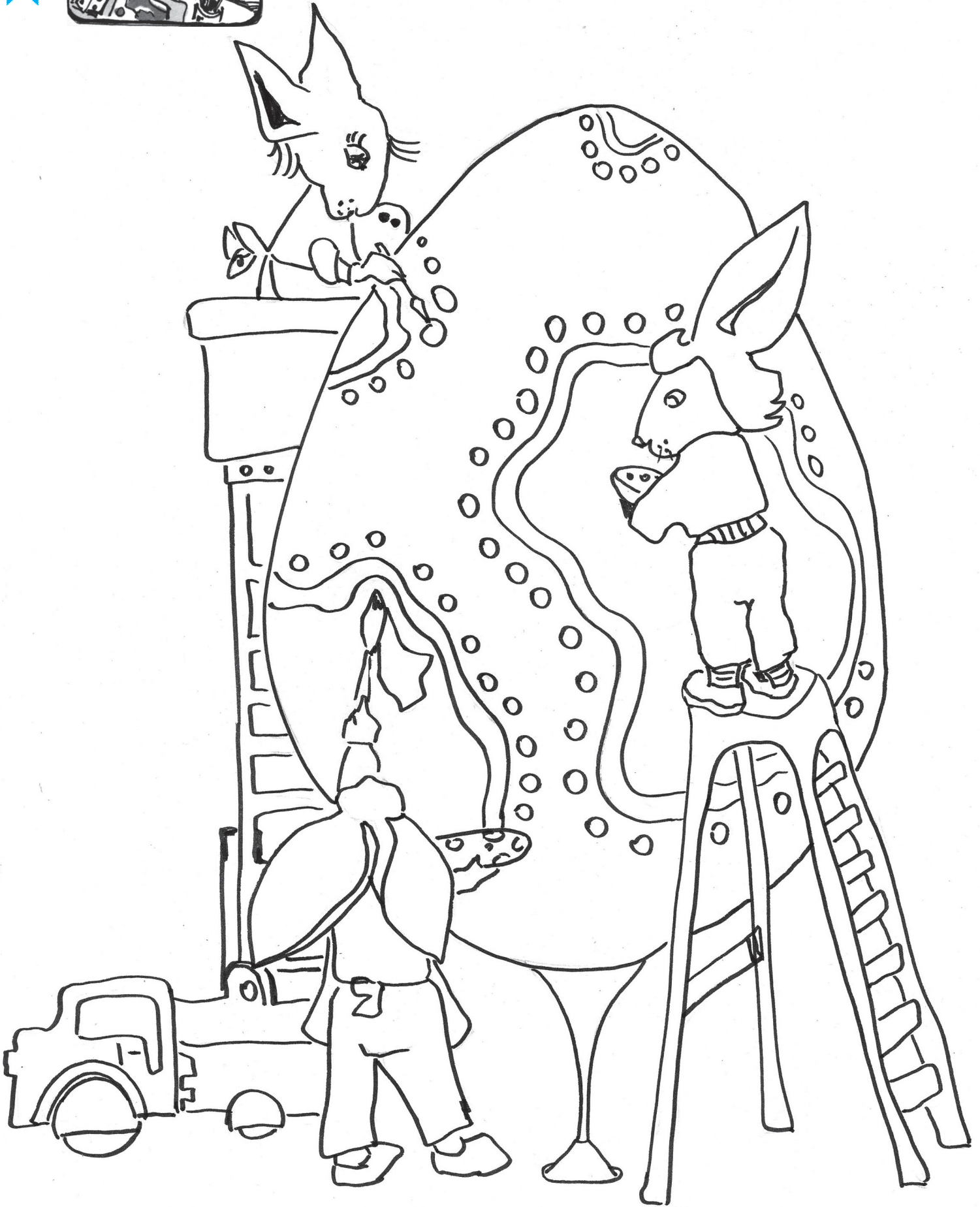
A zöld varangy Magyarországon védett, természetvédelmi értéke 10 000 Ft. Lakott területeken a zöld varangy gyakran esik a gépjárművek áldozatává.

Sajnálatos módon tudatlanságból szándékosan is pusztítják. A varangyokra nézve egyes házi kedvencek is veszélyt jelenthetnek. A kutyákat és macskákat a varangyméreg általában hatékonyan rettent el, míg azonban a varangy rosszízű mivoltát megtanulják, addig több példány pusztulását is okozhatják.

A zöld varangyra nézve a legnagyobb veszélyt szaporodóhelyeinek eltűnése jelenti.

A faj védelméhez azzal is hozzájárulhatunk, ha a zöld varanggyal kapcsolatos észleléseinket feltöltjük az Országos Kétéltű- és Hüllőtérképezés honlapjára.

Forrás: Magyar Madártani Egyesület

RÓKA FOGTA CSUKA, CSUKA FOGTA RÓKA, VARGA FOGTA MIND A KETTŐ

Magyar népmese

Egyszer a Rákoson kiment a róka a patakhoz ránkászni. A rókának az a mestersége ilyenkor, hogy a farkát a vízbe dugja, s amint a rák belekapaszkodik, azt kirántja, s a fához verve, összetöri, úgy eszi meg.

Rák helyett most az egyszer csuka talált a róka horgára kerülni, s amint a róka hozzákapott, ő elkapta a csuka szájának a felső részét, a csuka pedig a rókáénak az alsó részét, s így maradtak mind a ketten, egymásba kapva, minthogy egyik sem akarta elereszteni a másikat.

Arra ment egy óbudai német varga, meglátta a két küzdő állatot, elfogta őket, s miután azok még akkor sem akarták egymást elbocsátani, föltette magában, hogy mint különös természeti furcsaságot elviszi őket Mátyás királyhoz, aki az ilyesmi-ben gyönyörűségét szokta lelteni.

A legnépszerűbb királynak is voltak rossz hivatalnokai. Ilyen volt két ajtónálló, kik a szegény embereket csak úgy bocsátották a fejedelem elé, ha a tőle kapott ajándéknak egy részét nekik ígérték.

Az egyik ajtónálló mindjárt felét kérte a vargától a nyerendő ajándéknak. Csak hogy bemehessen, meg is ígérte a jámbor rögtön. A másik ajtónál azonban a másik őr állította meg, s az is felét kérte az ajándéknak, ha bebocsátja.

Ilyenformán a vargának semmi sem maradt volna. Megígért azonban mindent, s a király elé juthatott, kinek is ilyen szavakkal mutatta be különös ajándékát.

– Róka fogta csuka, csuka fogta róka, varga fogta mind a kettő.

A király jót nevetett a jámbor törekvésen, az állatokat gyűjteményébe tetette, s azzal intett udvarmesterének, hogy adjon valami jutalmat a vargának.

A varga azon különös kegyelmet kérte azonban, hogy ne adjon neki a király más ajándékot, mint száz palcát.

– Száz palcát? – szólt csodálkozva Mátyás. – Hát mire való neked az a száz pálca?

– Nekem jó az a száz pálca, én szeretem a palcát.

– No, hát vágjatok neki a budai erdőkből száz mogyorófa palcát, hadd vigye el.

– Nem, nekem olyan pálca kell száz, amelyet a deresen szoktak kifizetni.

– Ha éppen úgy kívánod, legyen a tied.

S azzal parancsot adott a király két testőrének, hogy számlálják le neki a különös ajándékot.

A varga megköszönte szépen, s ment a két testőrrrel.

Az első ajtónál megállította az ajtónálló, követelve az ajándék felét.

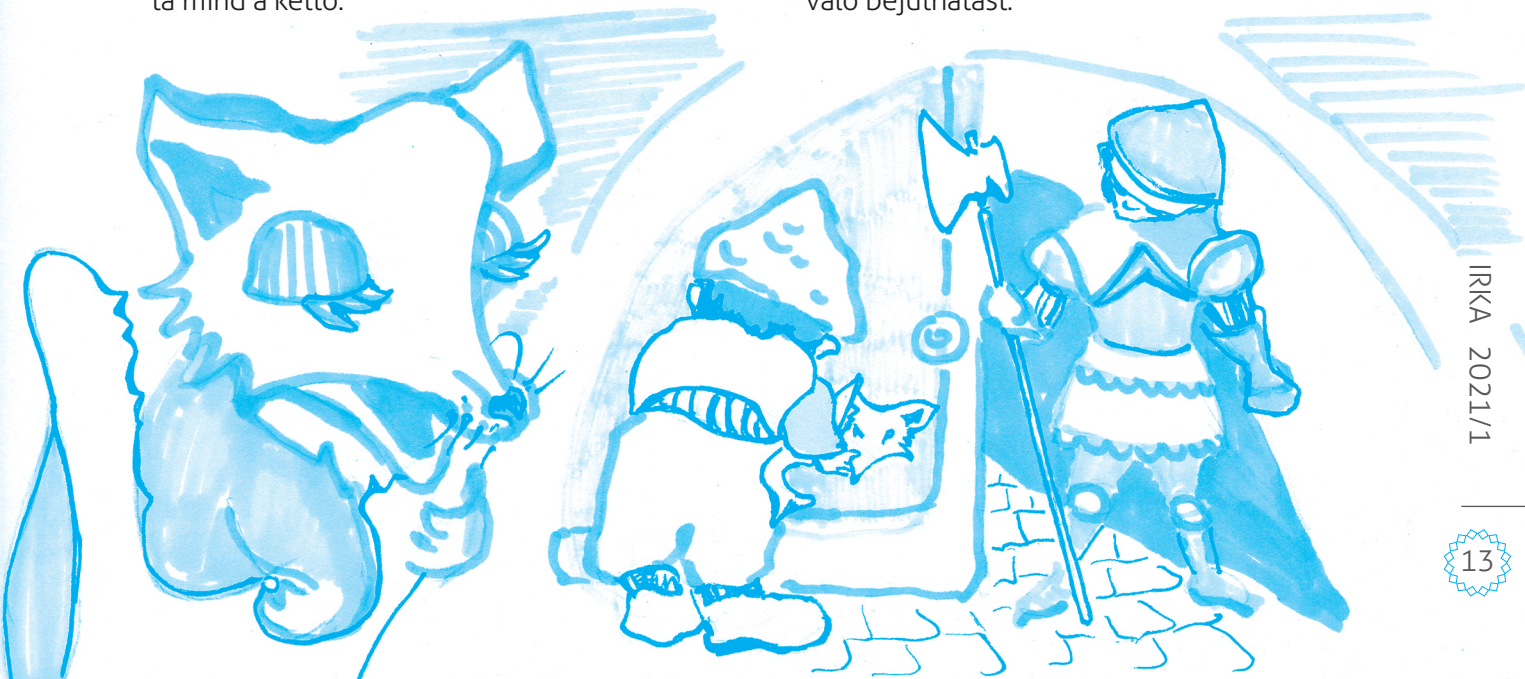
– Gyere velem, barátom, a fizető hivatalba, ott megkapod.

A második ajtónál előfogta a másik, annak is az ajándék fele kellett.

– Te is gyere a fizető hivatalba.

A testőrök most érték át a varga ravaszságát, s levítették magukkal a két ajtónállót a fizető hivatalba, ott lekapták őket a tíz körmeikről, s az ajándék felét ötven botokban pontosan odaszámlálták nekik.

A király jót nevetett a tréfán, a vargát megajándékozta, a két ajtónállót pedig rögtön elbocsátotta, hogy a szegényeknek ne nehezítsék a hozzá való bejuthatást.

A KEZDŐ SÜTITÜNDÉREK ESZKÖZTÁRA

A Sütitakarok.hu cikkéből megtudhatod, milyen eszközökre van feltétlenül szükséged, ha sütitészítésbe szeretnél kezdeni.

Egy éles kés és egy deszka. Ezek az eszközök minden konyhában megtalálhatók, de nem árthat, ha elkülönítünk egy kést és egy vágódeszkát, amelyiken csak a csokit, a magvakat, a gyümölcsöket vágjuk, és nem azon tesszük ezt, amin előzőleg húst vagy épp hagymát szeletelünk.

Mérőpohár. Sütésnél alapvető, hogy bizonyos dolgokat ki kell mérnünk. A folyékony alapanyagok (víz, olaj, tej stb.) méréséhez a legjobb egy 100 vagy 200 ml-es mérőpohár, amelyen a kisebb egységek is be vannak jelölve.

Nyújtófa. Bár nyújtófa híján akár egy fóliás hengert is használhatunk, jó, ha a konyhában kéznél van egy nyújtófa, akár fából, akár műanyagból, amivel a tésztát, marcipánt stb. elnyújthatjuk.

Habverő. Nem mindenhez kell robotgépet használni. Sokszor egy kézi habverő is jó szolgálatot tesz. Egy nagyobb habverő a tészta és a nagyobb mennyiségű krém kikeveréséhez jó, míg egy kisebbel csomómentesre keverhető a krém.

Ecset. Nagyanyáink sokszor libatollat használtak ecset helyett a tészta tetejének megkenéséhez. Most már akár szilikonból készült ecset is kapható. Könnyű tisztítani és jó vele dolgozni.

Szilikonspatula. Különböző méretben kapható. Használhatjuk a tészta áttöltésére a formába, de kitűnő akkor is, ha ki kell kaparni a tálból a maradék tésztát, krémet.

Digitális mérleg. Előnye a hagyományos mérleggel szemben, hogy ha olyan tésztára van szükségünk, amelyhez egy nagy tálban kell összekeverni mindent, akkor az első hozzávaló kimérése után megnyomjuk a nullázás gombot, és anélkül, hogy egy másik tállal méricksélnénk, hozzáadhatjuk a következő alapanyagot.

Szögletes tepsí. Kevert sütikhez, piskótákhoz, kelt tésztákhoz is használhatjuk, de különböző krémes édességeket is összeállíthatunk benne.

Muffinsütő. Még a kezdő sütisek is bátran próbálkozhatnak a muffinnal. Egyszerű bekeverni a tésztáját, sok mindennel lehet ízesíteni, díszíteni, és az elkészítése sem nagy ördögösség.

Tortaforma. A kapcsos tortaformát olyan torták elkészítéséhez használhatjuk, amelyeket nem tudunk vagy nem ajánlott kifordítani a formából. Ilyen a sajtorta, a joghurtkrémes vagy zselatinos torta. Ezeket egy zárt formából nem tudnánk kiemelni. Ilyenkor jól jön a kapcsos forma. Amikor kész a süti, csak kikapcsoljuk, és máris egy tálcán van a tortánk.

Piteforma. Pár centi magas szélű, kerek forma, hullámos oldallal. Különböző pitékhez, omlós vagy linzertésztához kitűnő. Van, amelyiknek kivethető az alja, tehát elég csak a kész süti alá nyúlni, és máris tálcán van a művünk.

GYORS ÉDESSÉGRECEPTEK

Diós brownie

Hozzávalók (6 adag): 9 ek. liszt, 9 ek. cukor, 4 ek. cukrozatlan kakaópor, 7 ek. tej, 7 ek. olaj, 2 tojás, 1 marék dió, 3 csepp vaníliakivonat, vaj.

Elkészítés: Egy tálban összekeverjük a lisztet, a cukrot és a kakaóport, majd hozzáadjuk a tejet, az olajat, a tojást, a durvára vágott diót és néhány csepp vaníliakivonatot. Egy kisebb tepsit kivajazunk, és belesimítjuk a masszát. Hideg sütőbe toljuk, és 180 fokon 20-25 perc alatt készre sütjük. Túpróbával ellenőrizzük, akkor jó, ha közepesen kicsit még ragadós a tészta. Lehűtjük, és felszeleteljük.

Meggyes piskóta

Hozzávalók: 4 tojás, 15 dkg porcukor, 20 dkg liszt, 40 dkg magozott meggy, 0,5 csomag sütőpor, 10 ek. forró víz.

Elkészítés: A tojássárgákat a porcukorral együtt, gépi habverő segítségével felhabosítjuk, majd fokozatosan hozzáadjuk a sütőporral elkevert lisztet.

A tojásfehérjéket kemény habbá verjük, és óvatosan belefogatjuk a tojásos-lisztes masszába, vigyázva, hogy a hab ne törjön össze.

A tésztát egy közepes méretű, sütőpapírral bélelt tepsibe simítjuk, és a tetejére rászórjuk a lisztbe hempergetett meggyzemeket.

160 fokra előmelegített sütőben kb. 30 perc alatt készre sütjük, majd túpróbával ellenőrizzük, hogy átsült-e.

Forrás: mindmegette.hu

Mester Györgyi

TAVASZI HÓEMBER

Böbe, rendes nevén Erzsike, nagyon szerette a telet.

Ez furcsa volt, mivel odahaza folyton panaszkodott, hogy fázik, szenved a hidegtől, nincs elég meleg a lakásukban. Azonban ha leesett a hó, akár sál nélkül is órákat rohangászott az udvaron, kesztyű nélkül hócsatázott, és ugyancsak csupasz kézzel épített hóembert.

Böbe legnagyobb öröme ismét beköszöntött a tél. Az iskolában, a szünetekben hógolyózott az osztálytársaival, de még tanítás után is órákat töltött az udvarukon.

Míg korábban apuka segített neki az építésben, mára már ragaszkodott hozzá, hogy a hóembert egyedül ő maga csinálja. Ilyenkor bezzeg nem fázott a keze, de amikor bement a lakásba, azonnal elkezdett nyafogni, hogy reszket minden porcikája.

Még február közepén is jócskán hullott hó, azután azonban – a meteorológiai előrejelzések szerint – már nem volt várható hóesés, sőt, „az időjárás gyors enyhülésére lehet számítani” – adta hírül a televízió.

Böbe elkezdett szomorkodni. Ő annyira szereti a telet. Miért ér véget ilyen gyorsan minden évben? Még három hónapig se tartott ki, mint ahogy egy rendes évszaktól elvárható lenne.

– Márciusban van a születésnapom, és addigra soha nem marad meg a hó. Főként a születésnapomat nem érte meg egyetlen hóember sem – panasolta nap mint nap.

De hát a természetnek nem lehet ellentmondani. Véget ért a tél, zöld hajtások jelentek meg a fákon. Sőt, egy-egy aranyeső bokron már a rü-

gyek is kipattantak, és apró, aranyeső virágok csodálkoztak rá a napsütésre.

Böbe születésnapja szombatra esett. Mivel nem kellett iskolába mennie, kicsit kényeztette magát a továbbalvással, lustálkodott. Úgy gondolta, illik időt hagyni a szüleinek, hogy kellő alaposággal előkészíthessék a szülinapi meglepetését.

Anyja és apa csókkal köszöntötte, ez azonban nem volt rendkívüli dolog. Puszt minden reggel szokott kapni, iskolába menetel előtt. Reggelire anya a kedvencét tálalta – ezen sem volt mit csodálkozni. Viszont a szülei csak nem rukkoltak elő az ajándékaival. Vajon mire várnak?!

Közvetlenül reggeli után apuka megkérte, bújjon bele a cipőjébe, és vegyen kabátot. El nem tudta képzelni, hová mennek.

Amint kilépett az udvarra, azonnal megoldódott a rejtély. Szóhoz sem jutott a meglepetéstől, mert a nagy diófa alatt, ott állt egy igazi, hóból gyúrt, kicsi hóember. Láthatóan apuka keze nyomát viselte magán, mert nem voltak egyforma nyakok a szénszemei, görbe volt a répaorr, s az apró piros fazék is igencsak hetykén állt a feje búbján. De hóember volt, hóember a javából.

A törzsét alkotó hógömb oldalába kéz gyanánt virágzó aranyesőágakat tűztek, és édesanya további gondoskodásának köszönhetően a hóember előtt álló szánkón szépen becsomagolva ott sorakoztak a születésnap ajándékai is.

Miután megtörtént az ajándékok kibontása, apuka elárulta a titkot. A garázsban üresen álló, régi, de még működőképes hűtőszekrény őrizte meg márciusig a kis hóembert. Ott virasztott már egy hónapja, várva élete első tavaszát, amit Böbe születésnapja jóvoltából ért meg.

Bódai-Soós Judit versei

ÁPRILIS

Április a tréfamester,
fején csörgősipka.
Ezer zseb van a mellényén,
lábán zöld harisnya.

Szelet fúj az orrlikából,
havat hint utána.
Sosem tudhatod, hogy éppen
mire számíts nála.

Tótágast áll, vígan kacag,
aztán jéggel zörget.
Ha egy percig hiszel neki,
még nyakon is önthet.

Hogyha fényes jó kedve van,
fűtyül a világra.
Szivárványról szítal esőt
a nyíló virágra.

VIRÁGOS LOCSOLÓ

Virágok nyílnak a réten,
láttam, amint jöttem.
De mind közül a legszebbik
épp itt áll előttem.

Nem akarom, hogy elhervadj,
ezért meglocsollak.
Engedd, hogy egy harmatcseppet
a fejedre szórjak!

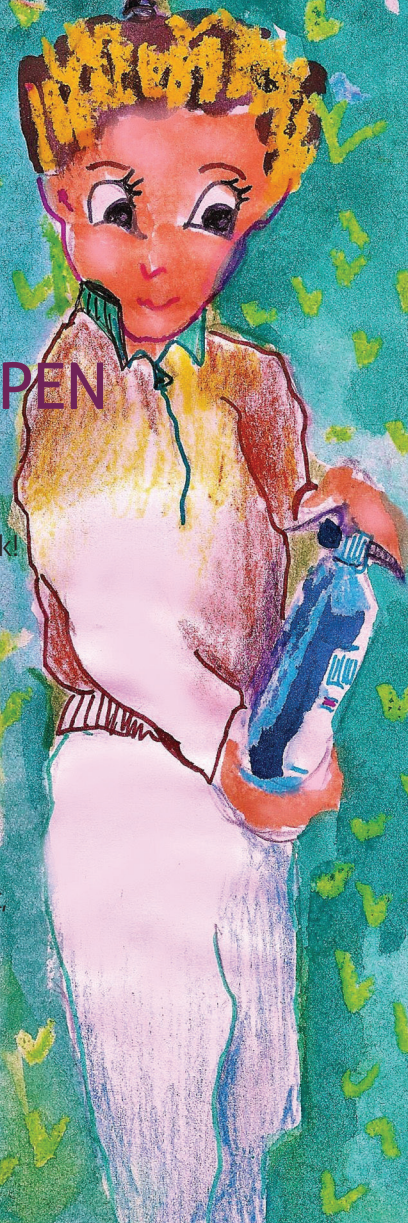
Légy a legszebb ezután is:
illatozó rózsa, s
az arcodon mosolyvirág
nyíljon varázsszóra!

MINDENKÉPPEN LOCSOLÓ

Szép leányok, asszonyságok!
Locsolkodni jöttem.
Virágoknak friss illatát
üvegebe gyűjtöttem.

Ezt az édes illatfelhőt
permetezem rátok,
cserébe egy hímes tojást,
szép pirosat várok.

Ha nem kapok hímes tojást,
akkor is locsolok.
Hűsen pezsgő szódavízzel,
hogy ne hervadjatok.

A következő meséket a Beregszászi
4. Sz. Kossuth Lajos Középiskola
4. osztályosaitól kaptuk

Tóth László

AZ ELÁTKOZOTT KIRÁLYFI

Élt egyszer egy királyfi, aki egy gyémántpalotában lakott. Sajnos, nem volt boldog, mert a boszik elrabolták a lánytestvérét.

Mikor a királyfi felnőtt, elindult húga keresésére. Odaért egy kunyhóhoz, amiben egy csúnya boszi lakott. Elmondta, hogy merre van a kishúga. Másnap el is indult a négy erdőn át.

Az első erdőben, az óriás fák erdejében egy hatalmas óriással küzdött meg. A második erdőben egy tűzokádó sárkánnyal harcolt. A harmadik erdőben a világ legerősebb hadseregével állt szembe, de ott is győzött. Viszont a negyedik erdőben csak hangok voltak, amik azt kérték tőle, hogy mondjon le a vagyonáról. A királyfi megtette ezt cserébe a húga hollétéért.

A hangok elmondták, hogy a hegy legtetetején van a húga börtöne, de csak tiszta szívű ember nyithatja ki. Meglátta a börtönt a hegy tetején. Mindenhol rácsok és tövisek voltak. Egy kis fényt látott. Bent volt a húga, akit megismert. Nagyon örültek egymásnak. A húga figyelmeztette, hogy csak tiszta szívvel nyúlhat a lakathoz, különben kővé válik. A királyfi elővette a kulcsot, amit a negyedik erdőben kapott, odalépett a lakathoz, kattant a zár. Hirtelen minden más eltűnt. A varázs megtört. A testvérek megörültek egymásnak. A királylány elmondta a testvérének, hogy a négy erdőben a szörnyek a boszik voltak, így már semmi sem fenyegeti őket. Hazamentek, mindketten családot alapítottak és ma is élnek, ha meg nem haltak.

Kláríková Zsófia

A BOHÓCBÓL LETT KIRÁLYFI

Volt egyszer, hol nem volt, volt egy nagy királyság. Abban a királyságban a király állandóan unatkozott. Nem tudta senki szórakoztatni őt. A király kihirdette, hogy bohócokat keres. Jelentkeztek nagyon sokan, és hármat fel is fogadott magához a király. Az egyik folyton fejen állt, táncolt, ugrált. A másik zenélt, énekelt. A harmadik pedig meséket mondott. De olyan szép meséket talált ki, hogy egyszer még a királynak az egyetlen, eladósorban lévő lánya is meghallgatta. Annyira megtetszett neki, hogy mindennap jött hallgatni a mesét.

A mesélő fiú nagyon csúnya volt, de a meséi mindennap szebbek voltak. Egyszer a királylánynak annyira megtetszett a mese, hogy megsimogatta a fiú fejét. Ő abban a pillanatban gyönyörű szép királyfivá változott. A királyfit elátkozta egy gonosz boszorkány, és a simogatás visszavarázsolta királyfivá. Mikor egymásra néztek, rögtön egymásba szerettek.

Meg is tartották a hét országra szóló esküvőt, így lett a bohócból királyfi.

Farkas Nátán

A BÁTOR FIÚ

Volt egyszer egy kisgyerek, aki meg szeretett volna tanulni bátornak lenni. Nagyon szegények voltak, viszont boldogok.

Azt mondta a fiú, hogy elmegy világot látni. Ment, mendegélt, és elért egy erdőhöz. Ott látott egy kis füstöt, közelebről meg akarta nézni. Nem mert odamenni, mert ott volt egy nagy óriás. Azt kérdezi az óriás:

- Miért nem jössz leülni?
- Azért nem megyek, mert félek.
- Ne félj, nem bántalak. Gyere el hozzám, meghalsz nálam.

A fiú beleegyezett. Elértek a barlanghoz. A fiú lefeküdt. Az óriások azt beszélték egymás közt, hogy meg kellene enni a fiút. A fiú meghallotta, mit terveztek az óriások, és azon nyomban elmenekült.

Teltek az évek, és a kisgyerekből felnőtt legény lett. Újra elment szerencsét próbálni. Betért egy kastélyba. Ott két próbát kellett teljesítenie. Az első próba egy vadkan elejtése volt. Elment és csapdába ejtette. A második próbát is kiállta, ami egy egyszarvú foglyul ejtése volt. Ezzel elnyerte méltó jutalmát.

Kedves Művészetkedvelők!

A természet újraéledésének egyik legkorábbi hírhozói a virágok, amelyek az újraéledő világ színes ékszerai az erdők és mezők talaján. A képzőművészetben is állandó téma a virágok ábrázolása, mindegy, hogy egy vázában elhelyezett csendélet részeiként jelennek meg, vagy egy kert és táj ábrázolásakor a szabadban. A virágmotívumok a népi díszítőművészetben is központi szerepet kapnak a hímzés- és szövőművészetekben, ahol szimbolikus jelentést hordoznak: a bőség, boldogság, szerelem, hűség, tisztaság és más jelentések megtestesítőjeként.

A képzőművészetben az alkotói témák és képzőművészeti műfajok sorában a virágcsendéletek sokáig nem kapták meg a nekik járó megtisztelő figyelmet. Hosszú ideig azt a művészt tartották jobb alkotónak, aki történelmi és bibliai jeleneteket, valamint minél több valóság-hű emberi alakot tudott ábrázolni képein. A csendélet- és tájképfestőket lenézték, vagy egyszerűen gyengébb művésznek tekintették. Rovatunkban olyan képzőművészekkel ismerkedünk meg, akiknek alkotómunkájukban fontos, központi helyet foglalnak el a virágok, akár egy-egy kiválasztott virágfajta többszöri ábrázolása révén.

A barokk korban (16–18. sz.) a holland virágcsendéletek voltak az első olyan képi ábrázolások, amelyek az őket megillető szintre emelték a virágokat, és elkezdődött a holland csendéletek aranykora. Ebben az időszakban készült **Jan Davidsz. de Heem** virágcsendélete is (1.). Ha jobban megnézik a fenti képet, akkor észrevehetitek, hogy az ábrázolt virágok között találunk tulipánt, rózsákat, krizantémokat, búzavirágot, kék szulákat, cickafarkot, emellett

Rovatvezető: Kulin Ágnes

1. Jan Davidsz. de Heem: Virágcsendélet (1660-70 között)

zöldborsót és beérett búzakaralászt is. Együtt, egy csoportban jelennek meg a vadvirágok és a nemesített, kiskerti virágok, valamint a hasznos növények, amelyekről azt is tudjuk, hogy nem egyszerre nyílnak, teremnek, így egy elképzelt kompozíciót látunk, amely a virágok és a természet egész éves szépségét mutatja be.

Hollandiában volt egy jellegzetes virág, amely a feje tetejére állította a világot és Hollandia gazdaságát. Ez a virág nem más, mint a tulipán. A tulli-

2. Piros mintázatú Viceroy tulipán

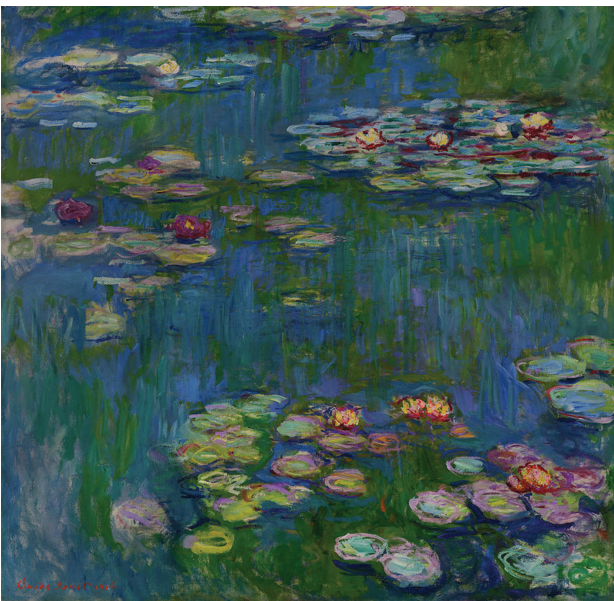

3. Philippe de Champaigne: Vanitas – Élet, Halál, Idő (1671)

pánhagymák ára hihetetlen magaslatokba szökött, egyetlen ritka alakú és különleges színű tulipán hagymája tízszer többet ért, mint egy kézműves mesterember éves fizetése. Egyetlen Viceroy tulipánhagymáért 4 tonna búzát, 8 tonna rozst, 4, illetve 8 hízott ökröt, valamint disznót, 12 birkát, 500 liter bort, 950 liter sört, 2 tonna vaját, 500 kilogramm sajtot, egy ágyat, egy teljes öltözet ruhát, valamint egy ezüst ivókupát adtak.

A tulipán jelentőségét jól ábrázolja **Philippe de Champaigne** munkája (3.). A francia festő a holland csendéletek egyik alapvető műfajában, egy vanitas-cesséletekben ad fontos szerepet a tulipánnak. A vanitas-cesséletek a csendéleteknek egy olyan csoportja, amelyben az alkotó az emberi élet mulandóságára utal különböző tárgyak segítségével. Memento mori – Emlékezz a halálra szimbólumot jelenít meg, mindegy mit teszünk, életünk Isten kezében van. Ember tervez, Isten végez. A vanitas-ábrázolásokon általában megjelenik valami, az idő múlását jelző tárgy, többször találunk rajtuk koponyát, az életet sokszor kis szobrokkal és portrékkal jelezték, de ahogy látjátok, az alkotó ezen a képen nem mással, mint egy tulipánnal ábrázolta az életet.

Claude Monet (4., ejtsd: klód moné), a francia impresszionista festő több mint 250 képén festette meg vízililiomait. 1883-ban költözött

4. Claude Monet: Vízililiomok (1915)

Gyvernebe, egy Párizs melletti kisvárosba, ahol színpompás kertet hozott létre egy vízililiomos tóval. A Vízililiomok sorozatát 1889-től kezdte el festeni, és élete végéig megmaradt ennél a témánál. A Gyverni kert most emlékmúzeumként működik, és a nagyméretű vízililiomokat ábrázoló 12 darabos olajpennóját a francia államnak ajándékozta. Ezeket a munkáit direkt a képeknek épített múzeumban helyezték el, az Orangerie-ben (ejtsd: oranzseri).

A csendéletek és virágkompozíciók **Vincent van Gogh** (5.) művészetében is fontos helyet foglalnak el. Van Goghnak a napraforgókról készült sorozata a leghíresebb, mely sorozat a legöbbit reprodukált/másolt művészeti alkotások között van. Alább egyik korai napraforgóját látjuk. Életének ebben a szakaszában barátjával, kollégájával, Gauguinnal (ejtsd: gogen) elmenekülve Párizs zajától egy dél-francországi városkába, Arles-be (ejtsd: ár) mentek, ahol együtt dolgoztak, festettek, és művésztelepet terveztek alapítani. Nem csoda, hogy a boldogságot is szimbolizáló növény gyakran jelenik meg ekkor vásznain.

5. Vincent van Gogh : Naprafogók (1887)

Takashi Murakami (6.) egy japán származású, jelenleg is élő kortárs pop-art művész. A napraforgóra hasonlító Szivárványvirágát sokféleképpen feldolgozta már. A tömegkultúra képi világában szinte minden területen felbukkan vidám, színes alkotásaival. Találkozhatunk

munkáival párnákon, plüss- és porcelánfigurák formájában; a divatvilágban: Louis Vuitton-táskákon; de a szivárványvirágok megjelennek a zenei előadók, pl. Billie Eilish klipjeiben és lemezborítóin is.

6. Takashi Murakami: Szivárványvirág (2020)

KÉRDÉSEK: Mit jelent a képzőművészeti műfaj kifejezés, milyeneket ismerünk? Mit jelent a szimbólum kifejezés? Milyen művészeti stílusirányzat a pop-art? Mire utal a vanitas ábrázolás? Melyik a kedvenc virágod és miért? Le tudod rajzolni?

Verbiás Anna

FECSEKEMESE

Szép, derűs tavaszi nap volt, amikor a fecskék, mint minden évben, úgy most is visszatértek vidékünkre. A hosszú és veszélyes út után szinte még meg sem pihentek, máris elkezdtek megfelelő fészekrakó helyet keresni maguknak. Amikor a fecskepár egyik tagja olyan helyet talált, ami szerinte megfelelő lehet, akkor hangos csicssergéssel hívta a párját, hogy ő is szemügyre vegye azt. Ha mind a ketten jónak ítélték, azonnal hozzá is láttak a munkához.

Így történt, hogy az egyik fecskepár betévedt egy disznóólba, s annak a gerendájára kezdték el megépíteni a fészket. Lázasan folyt az ólban kora reggeltől egészen alkonyatig. A kis madarak fűszálakat, pici ágakat, leveleket és sarat hoztak a csőrükben. S olyan ügyesen építették meg a fészket sorról sorra, hogy a legjobb építésszek is megirigyelhették volna ezt a precíz munkát.

Amikor készen voltak, kibélelték a fészek belsőjét tollakkal. A tojó ezután lerakta apró tojásait és elkezdte kikölneni őket. Amíg ő a tojásokon ücsörgött, addig a párja legyeket és más rovarokat hozott neki, hogy legyen mit ennie. A kemény munka meghozta gyümölcsét.

Nemsokára négy kicsi, sárga csőrű fióka bújt elő a tojásokból. Szüleik féltve őrizték, etették és gondozták őket.

Egy napon azonban szörnyű dolog történt. Nem tudni, hogy miért, a fészek leesett a gerendáról, és a fiókákkal együtt lepottyant a földre. A fiókáknak nem esett bajuk, de mivel még nagyon kicsik voltak, ezért nem tudtak elrepülni. Csak keservesen csipogtak a földön. Szüleik rémülten röpködtek ki és be az ól ajtaján. Nem tudtak nekik segíteni, bármennyire is igyekeztek.

A hangos csipogást meghallotta a kislány, aki azon az udvaron lakott. Odaszaladt, hogy megnézzze, mi történt. Amikor meglátta a bajbajutott fiókákat, kiabálni kezdett az édesanyjának.

– Anyuka, gyere gyorsan! Nézd, mi történt! Leesett a fecskefészek. Szegény fiókákat itt sírnak a földön. Segítsünk nekik valahogyan!

Az anyuka is odasietett, majd így szólt:

– Még szerencse, hogy te találtál rájuk hamarabb, nem pedig a macska. Akkor már biztosan végük lett volna.

– Mihez kezdjünk most szegényekkel?

– Azt még én sem tudom, de együtt majd csak kitalálunk valamit.

Csendben tanakodtak. Aztán az anyukának támadt egy ötlete, és bement a házba. Pár perc múlva visszatért, s hozott magával egy széket, egy kalapácsot, két szöveget és egy üres margarinosdobozt. A széket odatette a gerenda alá, amelyen addig a fészek volt. Felállt rá, és a dobozt odaszergezte a gerendához. Majd óvatosan beletette a margarinosdobozba a fészek megmaradt részét, benne a fiókákkal.

A fecskeszülők aggódva figyelték ezt a műveletet. Annál is inkább, mert közben előkerült a család két kutyája, és most már ők is ott szimatoltak az emberek és a fiókákat körül.

Mikor mindenki távozott, gondosan ellenőrizték, hogy nem esett-e baja az utódoknak. Először talán kicsit furcsának találták az új fészket, de biztosan örültek neki, hogy ismét van hol nevelgetni a kicsinyeiket. A doboz szélére később még rá is építettek pár sort a saját módszerükkel, hogy még otthonosabb legyen a számukra. Néhány hét múlva pedig már a fiatal fecskék is ott röpködtek a levegőben a szüleikkel.

Ez az eset már legalább húsz éve történt, de azóta is minden évben költenek fecskék ebben a furcsa és szokatlan fészekben. S ha valaki idegen téved be az ólba, akkor ő is mosolyogva jegyzi meg, hogy ilyen fecskefészket bizony még sehol máshol nem látott ezelőtt.

Ezt a mesét az Üveghegy meseíró pályázatra küldte be a 11 éves Verbiás Anna Izsnyétéről.

Peres Vera

A KÉT CSIGA

Volt két csiga, akik ugyanabban az erdőben éltek, de nem ismerték egymást. Az egyiknek volt háza, a másiknak nem.

A házas csiga éppen egy hatalmas gomba alatt pihent, amikor úgy döntött, kibújik a házából, sütetni magát a napon. Eközben a pucér csiga az erdőt járta. Már nagyon rég eljött otthonról, és azt mondta, addig haza nem megy, amíg nem lesz neki is háza. Egyszer csak nekiütközött a gombának, amelyik alatt a házas csiga pihent.

– Ekkora meglepetést! – kiáltott fel a pucér csiga. – Hát te ki vagy?

– Én a házas csiga vagyok. A te házad hol van?

– Tudod, nekem nincs, és nem is volt házam, de nagyon szeretnék egyet. Nem adnád kölcsön egy időre a tiédet?

– De akkor ház nélkül maradok, és ha jön a hideg, megfagyok!

– Ó, addig visszaadom!

– No, még gondolkodom rajta. Addig is, légy a vendégem, húzódj a gomba alá és ebédelj velem!

Másnap együtt ébredt a két csiga. Mindketten ház nélkül aludtak, ami olyan kényelmes volt, hogy a házas csiga azt gondolta magában: miért is ne adná kölcsön a házát? Mikor elmondta a döntését, a másik csiga nagyon megörült, és elmondta, kinek szeretné megmutatni magát:

– Már olyan régen eljöttem otthonról. Szeretném látni a családomat. De nagyon messze kell menni, és az út olyan rögös, bozotos, hogy a te házikód nélkül nem tudnám meglátogatni őket.

– Jól van. Ha jó neked a házikóm, akkor indulhatsz is. De mire megjön a hideg, hozd vissza, hogy ki tudjak telelni!

Elindult a csiga a nagy útra. Csúszott, sok akadályon keresztül, hogy megmutassa a szüleinek,

hogy neki is van háza. Közben kicsit elbásmészködött, és begurult egy nagy gödörbe.

– Hogy jutok ki innen?

Ha én ki is jutok, a házat nem tudom felvinni. Ha itthagynom, mi lesz a barátommal? Nem hagyhatom cserben! – siránkozott.

Éppen egy nyulacska ugrotta keresztül a gödört, és meghallotta a segítségért kiabáló csiga hangját. A csiga elmesélte neki a történetét, a nyuszika pedig ki is segítette őt a gödörből.

– Hallod-e, te csiga! Mondd meg, merre szeretnél menni, és én elviszlek.

Tetszett a csigának, hogy a nyulacska ilyen nagy-lelkű. Hopp-hopp, már otthon is volt a szülei előtt, akik nagyon örültek rég nem látott gyermeküknek. De azon jót nevettek, hogy a gyerekük hazavitt egy házikót, mert a pucér csigáknak soha nem volt házuk, és nem is lesz, mert ők egészen máshogy élnek, mint a házas csiga. Az anyukája elmagyarázta, hogy neki nincs szüksége a házikóra, de a másik csigának nagyon fontos. Ezért megkérte a nyuszikát, hogy segítsen visszajuttatni annak a jószívű csigának a házát.

A csiga felkuporodott a nyuszika hátára, egyet-kettőt intett, és már repültek is a fürgé lábak. Amikor visszaértek, már-már havazott, a nagy gomba már nem állt a helyén, a nap sem sütött, csak a jószívű csigabarát várakozott reszketve, fázva. Felcsillant a szeme, amikor visszajött a barátja, és visszahozta a házikót, ahogy ígérte.

– Drága barátom! Köszönöm azt a nagy szíveséget, amit tettél nekem. Láttam a szüleimet. Te bíztál bennem, és én sem hagylak magadra, hanem itt maradok veled télre, hátha én is beleférek a házikódba. Ketten jobban felmelegítjük.

Ezzel bezárták az ajtót, és úgy elaludtak, hogy talán még most is alusznak, ha el nem jött a tavasz.

Peres Vera *A tollhordó madár és barátai* c. könyvéből

Dóka Izabell rajzai

Tóthárpád Ferenc

AJÁNDÉK ANYUNAK

Köszöntelek anyák napján,
május első vasárnapján.
Minden vágyad teljesüljön,
bánat messze elkerüljön!

Csokrom mellé mit adjak?
Mit kívánnál magadnak?
Kérjél bármit, neked adom,
intő szavad megfogadom.

Legyen szép e vasárnap!
Akarod a babámat?
Kincseimből, kérlek, vedyél!
Fontos az, hogy boldog legyél!

Megkapod a babakonyhát
és a piros pöttyös labdát.
Jár még hozzá sok-sok puzsi.
Téged illet mind, Anyuci!

Weinrauch Katalin

ÁLOM

Álmod láttam egy éjszaka:
anyák napja volt,
s bezárt – vagy még ki se nyitott? –
a virágosbolt...

Sírtam, patakzott a könnyem:
nem lesz virágom!
Hogy köszöntöm anyukámat
most e szép napon?

Hogy mondom el virág nélkül:
– Anya, szeretlek!
Szőjek neki szeretetből
virágszőnyeget...?

Kiskertünkben a gyöngyvirág
éppen virágzott,
kötöttem a szép virágból
illatos csokrot.

Anyák napján gyöngyvirágot
adtam anyának,
még álmomban is örültem
meleg csókjának.

A következő ismeretterjesztő jellegű írásokat és verseket a *Dió Magazin* néhány számából szemezgettük. Ez a magazin havi rendszerességgel jelenik meg Magyarországon, online elérhető formában, az aranydio.com oldalon. Reméljük, ezzel kedvet kaptok a *Dió Magazin* böngészéséhez!

AZ AMAZONAS FOLYÓ MEDENCÉJÉNEK KÜLÖNLEGES ÁLLATAI

A TUKÁN

Az Amazonas folyó medencéje, amely ma­gában foglalja az Amazonas-esőerdőt, csaknem hárommillió négyzetmérföldet takar, és kilenc ország részeként van jelen: Brazília, Kolumbia, Peru, Venezuela, Ecuador, Bolívia, Guyana, Suriname és Francia Guyana. Néhány becslés szerint ez a régió a világ állatfajai egytizedének ad otthont.

A tukánok, avagy borsevőfélék az első pillan­tsra felismerhetők hatalmas, különös alakú és a kávaéleken fűrészelt csőrükről. Ez a csőr különösen nagy, tövén igen vastag, vége felé jelentékenyen összenyomott, az ormán éles. A méretéhez képest rendkívül könnyű, mivel fala – akár a hasonlóan nagy csőrű orrszarvú madaraké – nagyon vékony. A csőr üreges: belülről finom csontokból álló hálózat merevíti úgy, hogy az bármely irányból jövő nyomásnak ellenállhasson, ezért könnyűsége dacára igen szilárd.

Orrlyukaik hátrafelé nyílnak. Nyelvük igen hosszú, de keskeny, előrenéző rojtok szegélyezik, némileg a tollhoz hasonlít. Ezért – bár az egész család valamennyi tagjának ilyen a nyelve – az egyik nemzetség a tollnyelvű, Pteroglossus nevet kapta. Ebbe a nemzetségbe 14 faj tartozik.

Tollazatuk hosszú, lágy és rendkívül tarka.

SÁRGASZÁRNYÚ DENEVÉR

A sárgaszárnyú denevérek erdőben és nyílt, fákkal borított területeken élnek. A faj elterjedési területe kiterjed Afrikára, Gambia, Etiópia és Zambia területeire.

Amint a neve is sugallja, ennek a denevérfaj­nak a szárnyai sárgáspiros színűek, csakúgy, mint a hosszú fülei. A test többi részének színe világos­szürke és szürke-kék színű lehet.

A fákat inkább alvóhelyként kedvelik. Nagyon óvatosak és viszonylag aktívak a nap folyamán. Ritkán csukják be a szemüket, és távol maradnak a lehetséges veszélyektől.

A denevérfajok többségével ellentétben a sár­gaszárnyú denevérek monogám kapcsolatokat képeznek. A hím és nőstény létrehozza saját pihe­nőhelyét, legalább 20 méterre a következő pártól. A hím megvédi a nőstényt, különösen a szoptatás ideje alatt. Ezeknél az állatoknál is megfigyel­tek a kölcsönös ápolást.

Alkonyatkor és hajnalban, mint sok más dene­vér, táplálékot keresnek. Ilyenkor az ágakon lóg­nak és figyelnek. Ha zsákmányt látnak, ráugranak és visszatérnek a fájukhoz, hogy ott megegyék.

GAZDIKÉPZŐ – FEHÉRHASÚ TÖRPESÜN

Sünit tartani igazán menő dolog. A tüskék ne ri­asszanak vissza: valójában rendkívül barátságos és szerethető kis apróságok ők, ráadásul nyugodt ter­mészetüknek köszönhetően kiváló háziállatok. Azt viszont érdemes tudni, hogy éjszakai állatok, így ha nem bírsz aludni kis mozgolódástól, ne őt válaszd.

Meg kell dolgozni a bizalmának elnyeréséért, és a tartása bizony kompromisszumokkal jár, nem való mindenkinek. Ha vállalod a gondozásával járó feladatokat, egy tüneményes házi kedvencel lehet nagyobb a család.

Mit eszik?

Az afrikai fehérhasú törpesүн étrendjének elengedhetetlen és legfontosabb része a jó minőségű, apró szemű, felnőtt egyedeknek készült kutyatáp. A lista második eleme az élőeleség, azaz mindenféle rovar és kukac. Név szerint: lisztkukac, gyászbogárlárva, viaszmolylárva, tücsök, sáska és csokicsótány. Ezenkívül ezeket lehet még neki adni főtt tojást, darált csirkenyakat, sprotni nevű halacskát. A zöldséget és gyümölcsöt nem igazán kedvelik.

Milyen a lakhelye?

A kis szurka helyét huzattól és közvetlen napfénytől távol eső helyen kell kialakítanod. A szobahőmérséklet 22–26 fok között teljesen megfelelő a számukra. A süni helyét mindig korához és igényeihez kell igazítani. Minimális helyigénye egy 100x50 cm-es alapterületű lakhely.

Berendezési tárgyak

A törpesüni igényli a vizet, amit érdemes csapos itatóból kínálni. Szükséges még:

- egy nem túl nagy, de kényelmes nyújtzkodásra helyet biztosító házikó;
- bújósák;
- etetőtálka;

• 30 cm széles futókorong – a 6 hónaposnál idősebb és nem nyugdíjas korú sünik legkedveltebb játéka. Hatalmas a mozgásigényük, képesek órákon át bőszen tekerni benne. A futókerék soha nem lehet rácsos szerkezetű, mert abban leszakadhat a körmük, és balesetveszélyes.

Milyen legyen az alom?

Az alom lehet illatmentes, színezék- és lehetőleg pormentes faforgács vagy tőzeg. Mivel a sünik szeretnek túrni-fúrni és bujkálni, vastagon kell a forgácsot tenni alájuk és a szalmát is kedvelik.

Zagy G. Ilona

CSÓKA-MÓKA

Egy fecsegő csóka repült fel az ólra. Furcsa madár móka, locsogó mondóka.

Becsap a csalóka, ravasz, mint a róka, a padlásra lógva ráakadt a jóra.

Csírázó csicsóka, szárított boróka, csipetnyi magocska, egy régi cipócska.

Felfigyelt apóka a csattogó szóra. Macskát a padlásra, a tollas fickóra!

Dehogy áll csatába, hiszen csak egy csóka! Holnap visszavárja csábos vacsorája.

Pete Margit

A BAJUSZMESTER

Tétlen Álmos bajuszmester, szőrből, szálból bajuszt peder. Neki soha nincs akadály, éjjel-nappal bajuszt csinál.

Buzgón pödör kéményfűtből, nyári szélből, őszi ködből. Formáz, kötöz, alakít, legújabb módi szerint.

Bajuszt csinál fűből, fából, a kiscica-farkincából, összekuszált szalmaszálból, bajuszt fenyőfa ágából.

Munkáját, ha befejezte, főpróbát tart a tükörbe', s ha az ötletből kifogyna, megihleti saját bajsza.

Mért csinálja az egészet? Gyűlöli a tétlenséget!

A BŰNÖS ASSZONY

A farizeusok és írástudók meg akarták kísérteni Jézust, s ezért egy bűnös asszonyt vittek elébe, hogy mondjon fölötte ítéletet. Az asszony olyan bűnt követett el, hogy Mózes törvényei értelmében megkövezésre volt méltó. A bűnös asszony megtörve, alázatosan állott Jézus előtt. Háta mögött nagy sokaság volt. A sokaság kárörömmel, türelmetlenül várta az ítéletet. Jézus szánakozva nézett végig a nyomorult asszonyon, majd a sokaságra vetette kutató szemeit. Az asszony szemeiből megeredtek a könnyek. Eszébe jutott egész szerencsétlen, bűnös élete. Várta már a megkövezést, hogy legyen vége életének.

A farizeusok gúnyosan siettették Jézust. „Ha próféta vagy, mondj ítéletet felette. Csak nem pártolod a bűnöst?” Jézus egy ideig nem szólt semmit. Aztán határozott, parancsoló hangon mondotta: „Aki közöttetek nem bűnös, az dobja rá az első követ!” Amint ezeket a szavakat elmondotta, lehajolt a földre és az ujjával írt a fövénybe. Egy bizonyos idő múlva fölkelt, szétnézett, s nem volt más előtte, csak az asszony. A sokaság eloszlott, eltűnt. Úgy látszik, megértette Jézus tanítását: „Ne ítélj, hogy ne ítéltessél!”

„Hát senki sem kárhoztat téged?” – szólt Jézus az asszonyhoz. „Nem, Uram” – felelt a nő még mindig félve és remegve. Jézus biztatóan szólott hozzá: „Én sem vádolkak. Eredj el békességgel és többet ne vetkezzél.”

Az asszony meg volt mentve. Lélekben újjászületett. Azzal az elhatározással ment el, hogy ezután tiszta és igaz életet él.

MÁRIA ÉS MÁRTA

Jézus tanítványaival a nyári nap hevében ment az országúton. A por belepte ruháikat, éhség és szomjúság gyötörte őket. Ilyen állapotban értek be egy faluba. Boldogok voltak, hogy faluba érhettek, hogy egy kissé kipihenhetik magukat. A tanítványok elszéledtek, Jézus pedig egyedül maradhatott.

Papp Lívია, Mezővári

Jan Vermeer: Krisztus Márta és Mária házában

Akkor egy nő hallgatója, Márta, meghívta a házukhoz. Jézus szívesen vette a meghívást és elment Márta házába, aki nőtestvérével, Máriával lakott együtt. Mária is nagyon megörvendett Jézusnak. Márta azonnal szolgálatára állott. Ruháját a portól megtisztította, s aztán hozzálátott, hogy vendégük számára ennivalót készítsen. Mária pedig leült Jézus lábaihoz, szemeit rászegezte és hallgatta az ő beszédét.

A Mester ez alkalommal is a Mennyek országáról beszélt. Elmondotta Máriának, hogy Isten országa nem olyan, mint a földi országok, melyeket katonai erő tart fenn. Isten országa a lélek ama világa, amelyben s szeretet törvénye uralkodik, ahol a hit minden más erőnél hatalmasabb. „Isten országa nem itt vagy amott van, hanem Isten országa tibennetek van.”

Mária annyira elmerült Jézus beszédének hallgatásában, hogy semmi egyébbel nem törődött. Ez Mártának rosszul esett, s neheztelve szólt Jézushoz: „Uram, nem törődöl-e azzal, hogy az én nőtestvérem csak egymagamra hagyja a szolgálatát? Mondd neki, hogy segítsen nekem!” Jézus Mártára tekintett és monda neki: „Márta, Márta, szorgalmatoskods, és sokat sűrögsz, pedig egy az, ami szükséges, Mária pedig a jobbik részt választotta, amely el nem vétetik tőle.”

Jézus beszédének hallgatása előbbvaló minden földi szorgalmatosságnál.

Benczédi Pál *Bibliai történetek gyerekeknek* c. könyve nyomán

BIBLIAI ÁBÉCÉ

Ünnepek. Az Ószövetség ünnepei az Isten kegyelmes cselekedeteiről való hálás és örvendező megemlékezés alkalmai voltak. A három legfőbb ünnep: a „kovásztalan kenyér” (pászka) ünnepe az Egyiptomból való szabadulás emlékére (újszövetségi megfelelője a húsvét, Jézus Krisztus megváltó kereszthalálának és feltámadásának ünnepe); 50 napra rá az aratás hálaadó ünnepe (újszövetségi megfelelője a pünkösd, a Szentlélek kitöltetésének ünnepe); a hét napig tartó „sátoros ünnep” a szüret, a termés betakarítása alkalmából. Isten ó- és újszövetségi népének egyaránt kísértése lehet, hogy az ünnep pusztán külsőséggé, lakmározássá és vigadozássá váljék, s ilyenkor Istennek kemény prófétai szóval kell emlékeztetni népét az ünnep igazi értelmére.

Üröm. Keserű és mérges bogyót termő vadnövény. Az átok és büntetés jelképe.

Vadfügefafa. „Előre futott és felmászott egy vadfügefára, hogy lássa őt” – olvassuk *Lukács evangéliumának* a Zakeusról szóló tudósításában. A vadfügefafa Egyiptomban és Palesztinában 16 méter magasra is megnő, terebélyesen elágazik, és dús lombozata van. Gyümölcse, bár ehető, nem jóízű. De az alacsony termetű Zakeusnak kiváló lehetőséget nyújtott, hogy a tömeg feje fölött jól láthassa az arra haladó Jézust. Igyekezete nem is volt hiábavaló, mert Jézus megszólította, betért a házába, és beszélgetésük eredménye Zakeus megtérése lett.

Vasti. Ahasvérus perzsa király felesége. Engedetlensége miatt a király megfosztotta méltóságától és más királynét keresett. Így esett a választás a zsidó Eszterre, s ő, mint királyné, később megmenthette népét az üldöztetéstől.

Vályog. „Ne adjanak többé szalmát a zsidóknak a vályogvetéshez, mint eddig. Menjenek és szedjenek maguknak szalmát.” Ezt a parancsot adta ki a fáraó Egyiptomban, amikor Izrael fiai rabszolgamunkát végeztek kegyetlen sanyargatóik felügyelete mellett. Mindennap bizonyos mennyiségű vályogot kellett vetniük agyagos sárból és szalmából, és megszáritaniuk a napon. Eleinte készen kapták a szalmát, amely az agyagos sárral összekeverve jól megkötötte a vályogot. Most azonban nekik maguknak kellett szedniük a szalmát, mégis ugyanannyi vályogot kellett készíteniük. A nép fellázadt ez ellen a rendelkezés ellen, s ez a lázadás volt az első lépés az Egyiptomból való szabadulás felé.

Vámszedők. A Római Birodalom szolgálatában a tartományok határain és a hidakon kiviteli, ill. behozatali vámot róttak ki minden árura, gyakran többet is, mint amennyit a szabályok előírtak, s ebből a többletbevételből jól meggazdagodtak. A zsidók gyűlölték őket mint bűnösöket, mivel a megszálló hatalom kiszolgálói voltak. A pogányokkal barátkoztak, s ezzel a zsidó felfogás szerint tisztátalanná tették magukat, mivel Mózes törvénye csak a templomi adót ismerte, ezek pedig világi célra szedtek vámot, sőt jogtalan nyerészkedésből még vissza is éltek a hatalmukkal. Jézus irgalommal, a megváltás szándékával közeledett a vámszedőkhöz is. Lévit, azaz Mátét a vámszedő asztaltól hívta el tanítványává. S amikor Máté a házában vendégül látta Jézust és tanítványait, s ő le is ült egy asztalhoz a vámszedőkkel és a bűnösökkel, ezen a farizeusok megbotránkoztak és felháborodtak. Jézus azonban szelíden ezt felelte: „Nem az egészségeseknek van szükségük az orvosra, hanem a betegeknek.” Bement a fővámszedő Zakeus házába is, s együttlétük ugyanúgy megtisztította és megváltoztatta Zakeus életét, mint Mátéét.

Vendégszoba. A vendégszeretet és az idegenek iránt tanúsítandó szívesség magától értetődő kötelesség volt a Biblia-korabeli zsidóknál és ma is az az araboknál. Sok házban volt külön vendégszoba a látogatók és az átutazó idegenek fogadására. A szertartásos üdvözlő csók és lábmosás után itt teljes nyugalom lehetett, amíg a ház vendégei voltak. Ilyen vendégszobát kapott Elizeus a súnémi asszony házában, s az utolsó vacsorát is ilyen vendégszobában fogyasztotta el Jézus a tanítványaival.

Villámlás. A viharos mennydörgés és villámlás – ha a mai tudomány az elektromos kisülés természetes jelenségét látja is benne – még mindig megrendítő élményt jelenthet. A bibliai korban Isten dicsőségének félelmetes megmutatkozását látták benne. Amikor az Úr felhívta Mózeset a Sínai-hegyre, hogy átadja neki a tízparancsolatot, „virradatkor mennydörgés, villámlás és sűrű felhő támadt a hegyen, úgyhogy megrémült a nép az egész táborban”. Jézus feltámadásakor az angyalnak, aki elhengerítette a követ a sír szájáról, „tekintete olyan volt, mint a villámlás, s a ruhája fehér, mint a hó. Az örök a tőle való félelem miatt megrettentek és szinte holtra váltak”.

Cecil Northcott: *Bibliai lexikon gyerekeknek*

Fekete Kristóf

MIT IS REJTHET EGY KALAP?

2. rész

Alen Watson, aki csak egy egyszerű kisfiú volt, még soha nem látott beszélő madarat, ezért nem is tudta volna megmondani, tényleg azt hallotta, amit, vagy csak rátört valami buta lázalom. Ezért gyorsan megcsípte a kezét, de azt kellett észrevennie, bizony teljesen ébren van. A madarakra pillantott, majd azok egyszerre rákezdtek:

– Hagyd el ezt a helyet! Hagyd el ezt a helyet! Hagyd el ezt a helyet! – harsogtak fülsiketítően, egyre csak tovább és tovább, míg végül a kisfiú felkiáltott: „Elég!” Majd egyszeriben az összes madár elhallgatott.

– Úgy tesznek ezek, mintha én szerettem volna idekerülni – gondolta magában. – Hisz még én sem tudom, hol is vagyok. Szerintük nem szeretnék hazajutni? Ugyan mit is tudhatnak ezek a buta madarak? Csak kárognak.

Ezért hát nem is foglalkozott velük, ment egyenesen tovább, otthagya őket, hadd rázzák a tollakat egymásnak. Egy hatalmas, gyönyörű díszekkel borított kapuhoz ért, mely előtt ott tornyosult teljes valójában a háromfejű kapuőr, mereven, szigorúan méregetve mindent maga körül. A monstnum már messziről kiszúrta őt, és már elé is lépett, majd megszólalt:

– Mégis ki az a bolond, aki a nagyságos Háromfejű kapuőr elé mer járulni? Botor tettetnek súlyos következményei lesznek, úgy bizony!

Hősünk egy szót sem tudott szólni.

– Nézzenek oda, milyen fura szerzet került ide? – szólalt meg az egyik fej.

– Bárki is az, meg kell büntetnünk! – kiáltott fel a másik.

– De ugyan miért is kellene? – értetlenkedett a harmadik.

– Nem egyértelmű? – folytatta az első – Mert... Mert nincs rajta sapka. Az bizony egy nagy bűn.

– Az ilyen tökfejeket kellene sokkal inkább megbüntetni, mint amilyen te is vagy! – tört ki a másik. – Miféle hatalmas butaság ez? Egyértelműen azért kellene, mert ilyen kicsi.

– Nem, nem, és megint csak nem! Csak és kizárólag azért kell megbüntetnünk, mert a mai napon járult elénk! És csakis azért!

– Ostobaság! – kiáltott fel ismételtelen az egyik. – Rám hallgassatok!

– Én egy ilyen tökkelütöttre ugyan nem hallgatok! Nekem van igazam!

– Még mit nem! Rám hallgassatok!

– Nem, nem, és megint csak nem!

– Három feje van ennek a lénynek – gondolta a kisfiú –, mégis milyen butaságokat tud itt összehordani. Büntetésről beszélnek olyan indokok miatt, amik miatt más hangosan kinevetné őket. És mégis hogyan akarnának megbüntetni, mikor még egymással sem tudnak egyetérteni? Három feje van, háromszor butább! Ugyan mi lenne akkor, ha még több feje lenne?

Ahogy így töprengett magában, félszemmél megpillantotta, hogy ez a hatalmas, gyönyörű díszekkel borított kapu résnyire nyitva maradt, és az ő, akinek dolga lenne őrizni azt, még csak észre sem vette. És mivel jobban el vannak foglalva azazal, hogy egymással vitázzanak, mintsem rá figyeljenek, így szépen átoson ezen a kis résen, és ott hagyja őket. Mire végiggondolta ezt az egyszerű, de annál biztosabb tervet, már a kapu másik oldalán is volt, de még mindig tisztán hallotta, hogyan szidják egymást a tökfejek.

Alig jutott valameddig, megint azzal szembe-sült, hogy valami útját állja. Most azonban nem egy meggyötört erdő, nem is egy hatalmas kapu volt az, hanem egy kastély, melynek tornyai mint-ha egyenesen a felhőkig értek volna. Már abba belefáradt az ember, ha csak megpróbált a leg-tetejére pillantani. Valóságos kristálypalota volt, csak nem gyémántból voltak a falai. Arannyal, ezüsttel díszített ajtók, szivárványszínben pompázó ablakok mindenhol.

Ez a vár a Boroskancsók uráé volt, akinek az a kiváltság jutott, hogy a világon minden kancsó bor első kortya őt illette meg. Ahová csak pillantott az ember, a kancsók ontották magukból ezt a bódító, édes nektárt. Emiatt talán annyira nem is meglepő, ha ezen úr udvarában mindig végeérhetetlen mulatság zajlott, reggeltől estig, ünnepeket az udvar népe, míg bele nem fáradtak. És ugyan nem az ő birtoka volt épp a legtisztább vagy a legrendezettebb a világon fellelhető sok más közül, de a végtelen móka és boldogság elhalványította az ilyen jelentéktelen apróságokat, melyek miatt más talán aggódna.

Alen Watson úgy érezte mélyen legbelül, a rézsese szeretne lenni ennek a világnak. Hisz ez a világ olyan szabad és olyan vidám. Itt nincsenek szabályok, amelyeket be kellene tartania. Nem szólna rá az anyukája, hogy ne dobálja szét a ruháit, hogy a zöltséget is egye meg a vacsorához,

amit annyira gyűlöl, vagy hogy ideje lefeküdnie, mert másnap iskolába kell mennie. Sőt, még iskolába sem kell többé mennie. Csakis a maga ura lenne, nem parancsolna neki senki.

Mindezen csodás dolgok ellenére mégis úgy érezte, nem szabad itt maradnia. Ez a folytonos jókedv, ez az örökös móka nem az, amire ő vágyik. Hisz nincs azzal baj, ha szembenézünk a valósággal, és nem próbáljuk teljesen kizárni azt. Mert végül talán soha többé nem leszünk képesek visszatérni oda. Ezért hát, kissé bánatosan, de mégis úgy döntött, tovább kell mennie, itt nem állhat meg, hisz oly közel van a célja. Ilyen közel még soha nem volt. És ez bizony így igaz, hisz már itt a kalap legalja, azzal a csodálatos kincessel, mely miatt elindult ezen a kalandos úton, és már csak egy akadály van előtte.

A bíró asztala állott ott, pont az úton, előtte pedig hosszú sorban azok, akik az ítéletükre vártak. A bíró pedig tekintéllyel foglalt helyet ott. Az asztalon heverő papírlapokra pillantott, majd egyszerűen felkiáltott:

– Bűnös! – hangzott az ítélet, sorra egymás után, mikor is egy új személy lépett az asztal elé.

– D-de hát... – szipogott szegény, azonban szóhoz sem tudott jutni megint, és már el is hessegették.

– Bűnös! – érkezett a következő, más ítéletet remélve, de folyton ugyanaz a válasz érkezett. – Bűnös! Bűnös! Bűnös!

Az ítéletek meghozója pedig nem fáradt el. Végezte rendületlenül feladatát, nem törődve semmi mással. És ugyan ki más is tehetné ezt meg, mint egy bíró, kinek hatalmában áll kénye-kedve szerint használni azt a hatalmat, mely neki adott. Mit érnek a melléfecsegések, mentegetőzések, hisz hazugság mind. Az ő eszén ugyan nem jár túl senki.

Alen Watson, aki csak egy átlagos kisfiú volt, az asztal elé lépett, majd farkasszemet nézett a rettenetes ellenféllel, aki ott pöffeszkedett önkényesen emelt trónján.

– Bűnös! – hangzott az ítélet, majd lendült a kalapács.

És már érkeztek is a meghozott ítélet végrehajtói, csuklyás, komor, hatalmas alakok, akik bárdjukat élezték a sarokban, türelmetlenül várva, mikor jön el az ő idejük.

Nincs más lehetőség, futni kell. Mégpedig gyorsan. A hóhérok még csak magukhoz sem tudtak térni, és már hült helyét lelték a kisfiúnak. Csak futott, egyenesen tovább, egyre csak előre, míg végül elérte célját, a kalap legalját.

A Kalapos, aki meginvitálta ezen a kalandra, már ott várta őt, széles mosollyal az arcán.

– Hát végre megérkezett, kedves uram. Már nagyon vártam önt. – szólalt meg a kisfiúra pillantva. – Egy pillanatig sem kételkedtem benne, hogy eljut idáig. És most, kedves uram, kérem, ne habozzon, csodálja meg ezt a pazar, páratlan kincset, mely itt várta önt.

Alen Watson nem tévovázott, máris odafutott, hogy végre két kezébe foghassa a megígért jutalmát, amely miatt megtette a hosszú és veszélyes utat. Mégis csalódottságot érzett, mikor rápillantott: csak egy törött üvegszilánk. Mindössze ennyi volt ott a porban heverve, ami oly fényesen, oly hívogatóan ragyogott a kalap legmélyén. És emiatt fáradozott, emiatt nem adta fel, haladt tovább rendületlenül. Úgy érezte, bolondot csináltak belőle, akkorát, mint még senkiből soha. Dühében a Kalapost szerette volna kérdőre vonni, de mikor körbepillantott, már ismételten a szobájában találta magát, az a bizonyos kalap pedig ott volt a kezében, gazdájának, a Kalaposnak pedig semmi nyoma.

– Butaság! – dobta be a kalapot a sarokba, fejét is elfordítva. – Butaság az egész.

Valóban nem volt olyan csodálatos az a kincs, amilyenre számított a mi kis hősünk, mégis, nem tudta megállni, hogy olykor-olykor a kalap mélyére pillantson, melyben ugyan mindig más színben, de mindig ugyanolyan fényesen pompázott az a titokzatos pont, újabb kalandra hívva őt.

Ezért hát csakis arra kérem önt, kedves olvasóm, keresse meg gyorsan a rég a raktár mélyére száműzött, ütött-kopott kalapját, majd pillantson annak mélyére, és válaszoljon, önnek milyen tündöklő fényben úszik az annak legalján található csodálatos kincs?

Dudics Katika, Barkaszó

Romhányi József versei

KECSKÉRE KÁPOSZTÁT A TEVE FOHÁSZA

Egy kecskére bíztak egy szép fej káposztát.
Nem nyúlt hozzá, nehogy a gazdái átkozzák.
Hogy küzdött magával, és mit tett legvégül,
Elmondom kecskéül!

– Mekk!

Egyelek meg,
de remek
kerek!

Nem! Hess, becsstelen kecskeszelleme!

Egyenes jellemek
benneteket elkergetnek!

Mekk!

De szerfelett kellene
keblemnek
e levelek.

Egyet lenyelek!

Nem! Rendesen legelek...

Mekk!

De eme repedezett fedeles levelek,
melyeket emberek nem esznek meg,
nekem teljesen megfelelnek,
ezeket nyelem le.

Belembem lemehetnek.

Mekk!

Ejnye! Erre eme beljebb elhelyezett levelek
lettek fedelek.

Ezek e melegben egyre epedeznek,
meg-megrepedeznek.

Nem tehetek egyebet,
egy rend levelet lenyelek.

Mekk!

De erre eme bentebb szerkesztett levelek
egyre feljebb keverednek,

rendre fedelek lesznek,
melyeket szemetesvederbe tesznek.

Erre teremtettek benneteket?!

Mekk!

Elengedhetetlen meg kell ennem
e fejben lelt leveleket.

Le veletek!

Nyekk!

Te fej! Ne feledd: meg nem ettelek,
de megmentettelek!

Mekk!

Monoton
üget a süppedő homokon
a sivatag lova,
a tétova teve
tova.

Hátán rezegve
mozog a
rozoga
kúp
alakú púp.

A helyzete nem szerencsés.

Apró, szemcsés
homokkal telve
a füle, a nyelve.

Sóvár szeme kutat
kutat.

Még öt-hat nap
kullog, baktat.

Az itató tava távol,

S oly rettentő messze meg az oázis.

Erre utal az alábbi fohász is:

– Tevék ura!

Te tevé! Tevé! engem eleve,
teveled nem ér fel tevéfej tétova veleje.

Te terved veté a tevévedelő tavat tavaly távol,
de tévednél, vélvén,
vén híved neved feledve
elvetemedve
vádol.

Nem! Vidd te tevélekem hovatovább tova,
mivel levet – vert vederbe
feltekerve – nem vedelve
lett betelve
a te tevéd szenvedelme.

Te nevedbe
legyen eme
neveletlen tevetetem
eltemetve!

S evezzevel ava tevé
levelkévét kivilevelhevelteve.

NYÚLISKOLA

Erdőszélen nagy a móka, multság,
iskolába gyűlnek mind a nyulacskák.

A tanító ott középen az a nyúl,
kinek füle leghosszabbnak bizonyul.
Kezdi az oktatást egy fej káposztával,
Hallgatják is tátott szájjal.

– Az egymást tapasztó
táposztó
levelek képezte káposzta
letépett

levelein belül tapasztalt betétet,
mely a kopasztott káposzta törzse,
úgy hívják, hogy torzsa.

Ha most a torzsára

sorjába

visszatapasztjuk

a letépett táposztó káposztaleveleket,

a tapasztalt rendben,

akkor szakasztott, helyesen

fejesen

szerkesztett káposztát képeztünk.

Ez a lecke! Megértettük? –

kérdezte a nyúl tanár.

Bólogattak a nebulók, hisz mindegyik unta már.

– Akkor rögtön feleltetek! –

Lapult a sok tapsifül,

fülentettek, dehogy értik, és ez most mindjárt kisül!

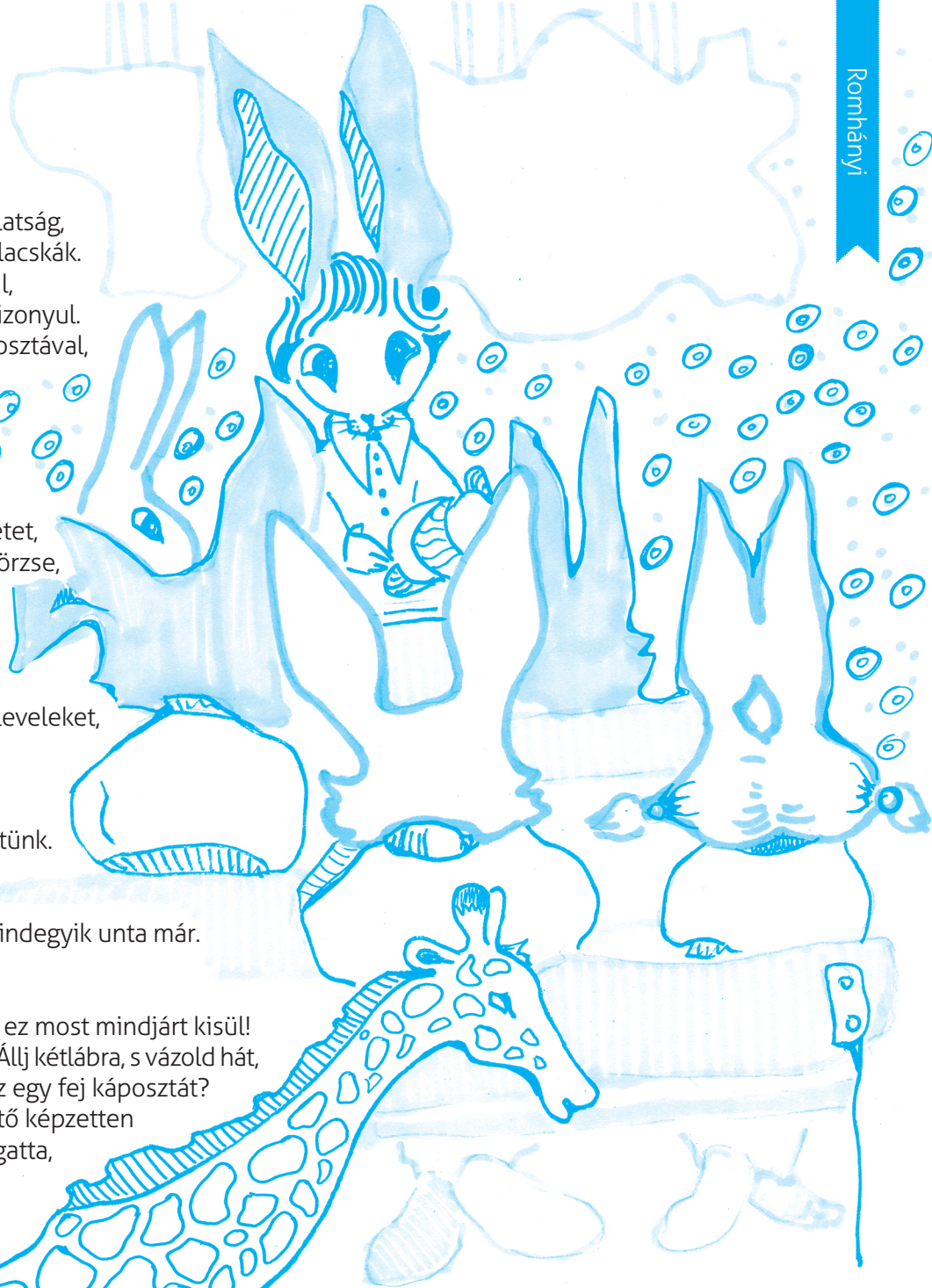
– Nos felelj, te Nyuszi Gyuszi! Állj kétlábra, s vázold hát,

mi történik, ha ízekre bontasz egy fej káposztát?

– Jóllakok! – felelte elképesztő képzetten

a kis káposzta-kopasztó ebugatta,

de a tanár megbuktatta.

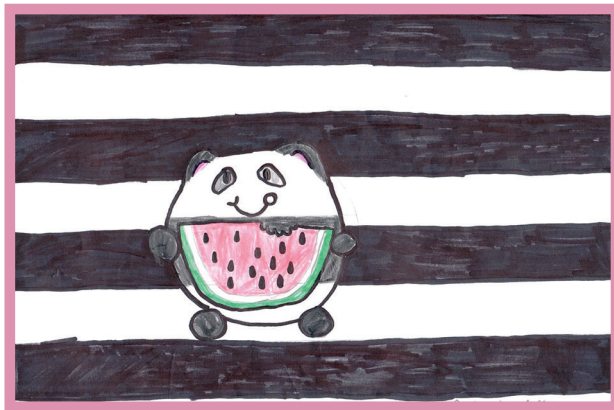
A ZSIRÁF GÖGJE

A nagyságos zsiráf
fennhordta az orrát.
Társait lenézte, mint
kényúr a szolgát.
Külön kosztont élt fent,
lombot csemegézett,
Míg odalent mélán
legelt a személyzet.
A világ sok ilyen
csúf esetet ismer.
Így megy, ha magasra
kerül fel egy kis fej.

Bazega Viktória, Nagyberég

Benke Annabella, Som

Jakab Noémi, Nevetlenfalu

Kovács Ilona Nikoletta, Beregszász

Kiss Boglárka, Beregszász

Molnár Regina Emília, Nagyberég

Rájplik Flóra, Nagyberég

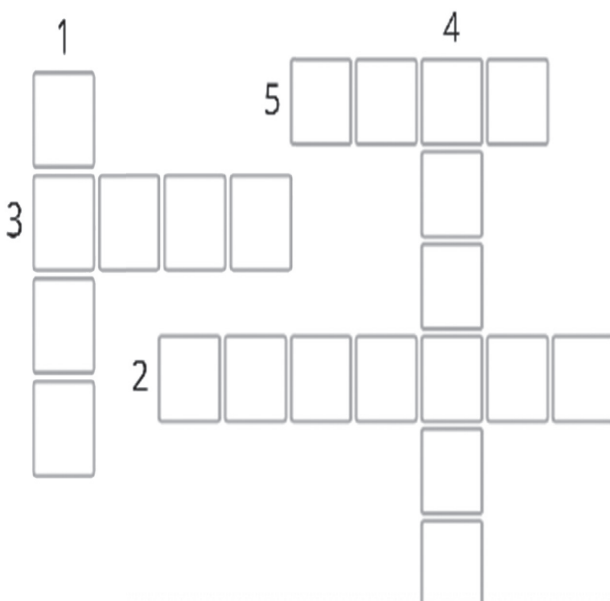
KÉPREJTVÉNYEK

ÁLLATOS REJTVÉNY

Írd be a rejtvényhálóba a meghatározásoknak megfelelő szavakat!

1. Fizetőeszköz
2. A tavasz első virága
3. Dal másképpen
4. Savanyú gyümölcs
5. Nyávogó állat

TEDD ÖSSZE!

Találd meg a körülírt kifejezéseket, add össze őket, és írd meg nekünk, milyen szavakat kaptál!

taszít + kenhető tejtermék

üt + kutya „ékezettel”

hím juh + érték

a víz teszi 100 fokon + földet forgat

ételek állati eredetű alapanyaga + hibázik

dehogy + felesleges kacat

szeszital + a legmélyebb szolmizációs hang

visel + régi

mázold + E/3. személyes névmás

NÉVSOR

A betűhalmazok keresztneveket rejtenek, amelyeknek betűit ábécésorrendben adtuk meg. Milyen nevekre gondoltunk?

AÉV _____

ÁEGNS _____

ÁLNOTZ _____

ÁJNOS _____

AÁMRT _____

AIRT _____

KOORDINÁTÁK

A betűrácsban négy állat neve található. Hogy megtudd, melyek is azok, nincs más dolgod, mint a megadott koordináták alapján megtalálni a szükséges betűket. Például a B1 mezőn, vagyis a B oszlop és az 1. sor találkozásánál az „n” betűt találsz.

	A	B	C	D	E
1	K	N	L	T	C
2	E	A	F	Y	B
3	I	A	V	Ó	Ú

C1 A3 E2 B2

C2 D3 A1 B3

D1 A2 C3 A2

B1 D2 E3 C1

FÉNYTELEN LÁMPA

Fénytelen lámpa,
egy sötét szobába',
fénytelen lámpa,
nem ég a lángja.

Félek egyedül,
ez a szoba már kihűl.
Paplan alá bújok,
közben pedig ríjok.

Észrevettem,
kényelemben lettem.
Ég végre a lámpa,
tombol a lángja.

Orosz Máté, *Kisgejőc*, 11 éves

File Réka, *Mezővári*

TAVASZI CSODA

Nagyra nőtt a fának levele,
benne van a család szeretete.
Anya, apa gyerekek
locsolták a gyökeret.

Magyar földön nőtt ez a fa,
virágozik mellette az orgona.
Szinte virul rajta az élet,
csak a jó Isten ad ilyen szépet.

Dancs Milán, *Balazsér*

A 2020/3. SZÁM REJTVÉNYEINEK MEGFEJTÉSEI

A megoldás kulcsa: a 3-as és 7-es kulcsok egyformák.

Kulcsszótag: ráMA – láMA, masiNA – laviNA, lámpÁS – gyártÁS.

A hét vezér: vérszerződés.

Páratlanokból: gomba.

Sajnos, lapzártáig nem érkezett olyan levél, amelyikben mindegyik rejtvény megfejtése helyes lett volna.

TAVASSZAL ÉLEDÜNK FEL

A kopár fa rügyei újra megzöldülnek, újra él és újra szép lesz. Lassanként a virágai is megjelennek. Pirosak, mint az alkonyat, sárgák, mint a pirka-dat. Újra jön a kikelet, újra szép lesz minden. Öntözni fogja a legényem, ültessünk rózsákat együtt a kertben. Közösen nézzük a rügyek felkelését, megvárjuk majd a reggelt, mikor a madár csicse-reg a faágon, mire fészket rakott egyszer. De most kismadarakkal jött vissza, befészkelik a fát, amelynek lombjai közt elvesznek. Hiányzott már nekik is a szépség régen, most hát eljön szépen.

Barta Viktória, *Beregsom*

NYUSZI

Nyuszi lapul a mező szélén,
füleit az égnek hegyezve.
Leskelődve figyel a bokrokat,
amik a mező szélén bólogatnak.

Mi lehet a bokorban?

Farkas-e vagy talán róka?

Fusson-e vagy lapuljon?

A félelem gyötri nagyon.

Mégsem szalad, vár egy kicsit...

A bokor is zajtalan lett.

Oh, csak a szél volt az!

Te kis gyáva nyuszi!

A szellő mozgatja az ágakat.

Nem róka, és nem is farkas,

csak a szellő játszik a bokrokban.

Gyermeki játékkal zongorázik

a fák és bokrok ágain.

Bátortalan nyuszika,

ne lapulj annyira!

Mutasd magad, hadd lássalak,

ne szaladj csak sehova!

Bocskai Gabriella, *Kispapi*

Bertalan Viktor, Ungvár

Bíró Anna, Nagyberég

Deniszov Alex, Beregszász

Horváth Jázmin, Nagyberég

Karácsonyi Ádám, Beregszász

Lázár Csenge, Déda

Mester Eszter Anna, Nagyberég

Szemjon Alexandra, Ungtarnóc